

HRVATSKI VOJNIK

Broj 189. Godina V. 23. svibnja 2008. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 177 337 50003

ČESTITAMO

DAN ORUŽANIH SNAGA RH

I DAN HRVATSKE KOPNE NE VOJSKE

RAZGOVOR

kapetan bojnog broda Robert HRANJ,
načelnik Službe za NATO i PzM

Čekaju nas brojne i zahtjevne zadaće

DUBLIN

Papa protiv kazetnih bombi

U aktualnu globalnu kampanju zabrane korištenja kazetnih bombi uključio se i papa Benedikt XVI., rečeno je 18. svibnja u novosti-
ma Voice of America. Sugerirao je diplomatima na međunarodnom kongresu u Dublinu da potpišu ugovor o zabrani oružja koje je dosad ubilo ili ranilo tolike tisuće civila. "Potrebno je ispraviti pogreške iz prošlosti", rekao je Sveti Otac, dodavši da je molio za žrtve tih bombi i njihove obitelji. Inače, skup u Irskoj na kojemu se razmatra zabrana primjene bombi sa *zvončićima* okuplja izaslanike iz više od 100 zemalja, no ne i iz SAD-a, Izraela, Rusije i Kine.

OTTAWA

Kanadski Viktorijin križ

Kanadski državni dužnosnici objavili su 16. svibnja da nekadašnji sjevernoamerički britanski dominion odsad ima vlastitu inačicu Viktorijina križa, najvišega britanskog vojnog odlikovanja. Novi križ je rezultat "mnogih razmišljanja, istraživanja historiografije, posvećenosti detaljima i suradnji", kažu Kanadani. Izvorni Viktorijin križ pojavio se 1856., a od dosad 1353 odlikovana vojnika samo su 94 Kanadana. Vojnici će ga odsad dobivati odlukom svoje vlastite vlade, a zanimljivo je da će kanadski križ biti iskovan dijelom od metala od kojega se radi i britanski, a dijelom od komadića metala iz svake od kanadskih regija.

National Defence

STOCKHOLM

Proračunske nesuglasice

P prvi vojnik švedskih oružanih snaga Hakan Syren javno je objavio da će, u skladu s najavljenim smanjenjem proračunskih troškova za obranu, švedske obrambene sposobnosti odsad biti manje. *Stezanje remena* će se odraziti i na provođenje međunarodnih mirovnih misija, citira ga agencija DPA. Takve riječi proturječe Syrenovim prijašnjim izjavama, po kojima je "trebalo imati hrabrosti poduzeti takvu akciju". Odgovor švedskog predsjednika Vlade bio je jednostavan. Rekao je za radijske vijesti da "svaka aktivnost koja se financira iz poreznih davanja i susreće se s deficitom ili rashodima uvijek dobiva isti odgovor: sugerirajte nam kako da riješimo problem".

Försvarsmakten

CURAČAO

Daleko od Nizozemske...

US Navy

Glavni grad Nizozemskih Antila, Curaçao, svake tri godine je domaćin Dana Nizozemske mornarice. Proslava se održava kako bi mornarica odala počast naslijeđu što ga imaju u tom udaljenom kutku svijeta, kao i da Nizozemci zahvale lokalnom stanovništvu tog otočja u Karipskome moru. Ove godine, na proslavi su bili i njihovi kolege iz Američke ratne mornarice, a demonstracijski tim zrakoplova F-16 izveo je svoj program iznad otoka.

TOKIO

Opasni ratni ostatak

Japanska vojska je proteklog vikenda iz mjesta Chofu blizu Tokija morala evakuirati 16 000 stanovnika. Naime, u ožujku su ondje pronađeni ostaci jednodonske bombe, koja je vjerojatno *suvenir* srušenoga američkog bombardera B-29, koji je svoju tužnu sudbinu doživio 1945. Akcija je bila brza i inženjerci su demontirali opasni predmet za manje od dva sata, a svi ljudi koji su živjeli u krugu od 500 metara daleko od bombe vratili su se u svoje domove.

PEKING

Pomoć Kini

Nażalost, udarne vijesti na našem planetu proteklih su dana govore o katastrofalnom potresu u Kini, koji je odnio desetke tisuća ljudskih života. Naravno, u spašavanje unesrećenih i saniranje materijalnih šteta uključeni su i pripadnici kineske vojske i policije, i to njih više od 110 000. Vojna pomoć stigla je i iz inozemstva. Na priloženoj fotografiji, kineski satnik Guan Youfei pozdravlja američkoga brigadnog generala Charlesa Hoopera, američkoga vojnog izaslanika u kineskoj metropoli. Amerikanci su za početak poslali dva transportna zrakoplova C-17, puna hrane, vode, pokrivača, alata i drugih potrepština. Za pomoć Kinima zaduženo je američko Pacifičko zapovjedništvo.

USAF

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretpлата:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Zelina d.d.,

K. Krizmanić 1, 10330 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>E-mail: hrvojn timer@morh.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Kapetan bojnog broda Robert Hranj, načelnik Službe za NATO i PzM

Prilagođavanje organizaciji kao što je NATO velik je napor za oružane snage svake partnerske države, pa tako i naše. Preuzimali smo obveze za koje smo bili uvjereni da ih možemo realizirati. Pri tome nismo željeli biti ni preskromni ni nedovoljno ambiciozni...

Strana 4

Predstavnici Odjela hrvatskih vojnih glasila u dvodnevnom posjetu uredništvu časopisa Vojska Ukrajine

Bio je to prije svega posjet kolegama, razmjena međusobnih iskustava, prilika za nove spoznaje i detaljnije upoznavanje, ali svakako i velik iskorak prema, vjerujemo, uspješnoj budućoj suradnji. Već za kratko vrijeme moglo se nazreti da imamo mnogo zajedničkog unatoč razlikama, a razmjena informacija iz struke uvelike će koristiti i jednima i drugima

Strana 8

Zajednička vatrogasna vježba zračnih i zemaljskih snaga Mađarske i Hrvatske

Prilikom požara, poplava, potresa ili nekih drugih prirodnih katastrofa, ne smiju postojati granice koje bi spriječile pomoć susjedu iz regije u nevolji. "U takvim situacijama svi postajemo jedna postrojba", naglasio je glavni vatrogasni zapovjednik Mladen Jurin

Strana 12

Triumf (napokon) u operativnoj uporabi

Unatoč kašnjenju u razvoju, S-400 je toliko napredan PZO sustav da bi u idućih deset godina mogao postati najveći izvozni uspjeh ruske namjenske industrije

Strana 22

Naslovnica izradio Predrag BELUŠIĆ

Kapetan bojnog broda Robert HRANJ

načelnik Službe za NATO i PzM i obnašatelj dužnosti pomoćnika ministra obrane za obrambenu politiku

- očekuje nas formalno pregovaranje s NATO-om i njegovim članicama o čitavom spektru političkih, gospodarskih, obrambenih, pravnih i sigurnosnih pitanja
- radi pune integracije u NATO, Hrvatska preuzima i dodatne obveze prilagođavanja svog obrambenog sustava
- stručnjaci Saveza na zadnjem sastanku rekli su da je Hrvatska, po svemu sudeći, najspremnija od svih država koje su ušle u NATO

Čekaju nas brojne i zahtjevne zadaće

Prilagođavanje organizaciji kao što je NATO velik je napor za oružane snage svake partnerske države, pa tako i naše. Svojevoljno smo prihvatili preuzimanje određenih standarda, pravila ponašanja i načela. Sve to podrazumijeva promjene i reforme, a kad se suočavate s njima nailazite i na otpore. Mi smo to, kao sustav, relativno uspješno prebrodili. Preuzimali smo obveze za koje smo bili uvjereni da ih možemo realizirati. Pri tome nismo željeli biti ni preskromni ni nedovoljno ambiciozni...

— Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN —

Vrlo brzo po ulasku Republike Hrvatske u NATO-ov program Partnerstva za mir, u MORH-u je osnovana Služba za NATO i PzM. Osnovana je sa zadaćom pripreme stavova i pozicija MORH-a o brojnim važnim pitanjima suradnje Hrvatske i NATO-a, te da bude svojevrсни posrednik između MORH-a i NATO-a i u tom smislu uskladi i organizira sve aktivnosti koje trebaju pripremiti obrambeni sustav za punopravno članstvo u NATO-u. Bukureštanska pozivnica veliko je priznanje njihovu radu i dobar povod da obavimo razgovor s načelnikom Službe, kapetanom bojnog broda Robertom Hranjem. Iako je taj časnik danas i obnašatelj dužnosti pomoćnika ministra obrane za obrambenu politiku, u razgovoru smo se zadržali uglavnom na pitanjima koja se tiču njegove "izvorne" službe...

Kako je trenutak dobivanja pozivnice bio dočekan u Službi za NATO i PzM?

Bili smo intenzivno uključeni u pripreme sudjelovanja predstavnika

MORH-a u Bukureštu. Iako sam iz Službe ondje bio nazočan samo ja, svi su djelatnici vrlo emotivno doživljavali samit, koji je bio ostvarenje jednog od ciljeva na kojima je Služba radila već godinama. Ukratko, svima nam je bilo izrazito drago. Osjećali smo se dijelom jedne velike priče kojoj smo i sami dali znatan doprinos. Hrvatska je dobila pozivnicu za članstvo u NATO-u. No to nije ni blizu završetka priče. Još nas čekaju mnogobrojne zadaće i veliki koraci, tako da praktički nismo ni imali vremena pošteno proslaviti dobivanje pozivnice.

S osnivanjem Službe za NATO i PzM bili ste na njezinu čelu, potom ste izbivali, a onda se opet vratili i tu ste posljednje dvije godine. Kako je Služba rasla i napredovala sve to vrijeme?

Služba se znatno promijenila, no ne toliko u broju pripadnika: bila je mala i još je uvijek relativno mala. Fluktuacija kadra bila je prilično velika, ali je Služba sazrela. Razvili smo pro-

filirane stručnjake za pitanja suradnje s NATO-om i osjeća se kvalitetan pomak u radu.

Što biste ocijenili najvećim postignućem Službe?

Vrlo je teško izdvojiti nešto pojedinačno. Sigurno je da je pozivnica za članstvo u NATO-u nešto vrlo dojmljivo, no rad Službe je kontinuiran i imamo brojne svakodnevne zadaće koje moramo realizirati. Svaku doživljavamo kao vlastiti uspjeh, od godišnjih planova za članstvo, preko rada na partnerskim ciljevima, procesa planiranja i analize, do organizacije brojnih seminara i vježbi... Iako tu Služba za NATO predstavlja samo jedan manji dio sveukupnih napora i angažiranja cijelog obrambenog sustava, pozitivne ocjene koje često dobivate od NATO-ovih stručnjaka velika su satisfakcija.

S druge strane, što je bilo najteže?

Često je velik izazov bio koordinirati brojne institucije i cjeline u MORH-u

i OSRH-u koje su bile uključene u pojedine zadaće i projekte. Pitanja su prilično specifična i često zahtijevaju visoku razinu specijalističkih ekspertiza i znanja, potrebnih za vrlo širok dijapazon tema suradnje s NATO-om. Služba je uglavnom "veza" između OSRH-a i NATO-a, tako da je naš konačni "proizvod" prema NATO-u uspjeh cijelog sustava.

U skladu s tim, kakva je vaša suradnja s drugim ustrojenim cjelinama MORH-a i OSRH-a?

Općenito govoreći, suradnja je bila uspješna, što potvrđuju zadnje pozitivne ocjene stručnjaka NATO-a i predstavnika država članica, a u konačnici i dobivena pozivnica. Prilagođavanje takvoj organizaciji kao što je NATO velik je napor za oružane snage svake partnerske države, pa tako i naše. Dragovoljno smo prihvatili preuzimanje određenih standarda, pravila ponašanja i načela. Sve to podrazumijeva promjene i reforme, a kad se suočavate s njima nailazite i na otpore. Mi smo to, kao sustav, relativno uspješno prebrodili. Preuzimali smo obveze za koje smo bili uvjereni da ih možemo realizirati. Nismo željeli biti ni preskromni ni nedovoljno ambiciozni, jer smo se samo tako mogli usmjeriti na prave reformske zadaće i projekte.

Najveći problem za Hrvatsku nakon Rige, što je bilo navedeno i u deklaraciji samita, bilo je prihvaćanje NATO-a u našem javnom mnijenju. Slika se promijenila, a u tome je sudjelovala i vaša Služba?

Jačanje potpore javnosti bilo je pitanje na kojemu su se angažirale mnogobrojne državne institucije, posebno MVP i naša Misija pri NATO-u. Hrvatska je izradila i posebnu strategiju informiranja javnosti o pitanjima budućeg članstva u NATO-u. To je bila zadaća na kojoj smo se i mi morali posebno angažirati. Vjerujem da jedan od razloga povećanja javne potpore leži u činjenici da smo na objektivan način uspjeli prezentirati dovoljno informacija o tome što je NATO i što za Hrvatsku znači članstvo. Jedan od problema bio je i to što pitanje članstva nije visoko na listi prioriteta prosječnih građana, i oni su teško mogli neposredno povezati pitanja sigurnosti države i koristi članstva u jednoj

takvoj organizaciji kao što je NATO. Kad se jasnije prezentirala veza između naše neposredne sigurnosti i članstva u NATO-u, te mogućnosti da kao članica neposredno utječemo na odluke o vlastitoj sigurnosti i sigurnosti naše regije, potpora javnosti znatno je porasla. No, ovom pitanju moramo posvećivati dužnu pozornost i u godinama koje dolaze, jer smisleno i aktivno sudjelovanje u organizaciji koja odlučujuće utječe na pitanja sigurnosti i obrane svojih članica zahtijeva potporu vlastite javnosti.

Jesu li kontakti s drugim aspirantima za Savez sada intenzivniji u smislu da žele da im prenesemo svoja pristupna iskustva?

U svom približavanju NATO-u, Hrvatska je intenzivno surađivala s albanskim i makedonskim prijateljima u Američko-jadranskoj povelji ili A3. Hrvatska je spremna nastaviti s takvom suradnjom i dalje, jer se pokazalo da je to iznimno korisno za stabilizaciju cijele regije.

U tom smislu, odmah po ulasku država naše regije u

PzM, Hrvatska je ponudila suradnju i pomoć i tim novim članicama PzM-a. Ponudili smo im suradnju u području obrambenog sustava, te ekspertizu i iskustva našeg približavanja NATO-u. Hrvatskoj je u interesu da cijela regija u bliskoj budućnosti bude obuhvaćena procesima integriranja u EU i NATO, i stoga što takvim pristupom, u konačnici, promičemo i štitimo vlastite interese. Suradujemo s predstavnicima ministarstava obrane Crne Gore, BiH i Srbije. Ne želimo se nametati, ali spremni smo za suradnju i pomoć.

Očekuje li se u sljedećih godinu dana sudjelovanje pripadnika OSRH-a u nekoj većoj NATO-ovoj vježbi, u kojoj dosad nismo sudjelovali?

Nema nekih velikih promjena za OSRH. Već sad sudjelujemo u brojnim vježbama s NATO-om. Sama pozivnica neće ništa bitno

promijeniti: idemo ritmom i planom koji je bio odobren u normalnim procedurama. Sve vojne vježbe NATO-a planiraju se i dvije godine unaprijed. Nastavit ćemo sudjelovati u vojnim vježbama u skladu s vlastitim potrebama i procjenama. Podsjetit ću na prošlogodišnji Noble Midas, što je dodatni pokazatelj koliko je Hrvatska u organizacijskom smislu spremna za obveze koje će Savez postavljati.

Koje NATO vježbe predstoje u samoj Hrvatskoj?

Nešto veliko poput Noble Midasa zasad nije u planu, nego znatno manje vježbe, stožerne ili sa simboličnim snagama. U ovoj godini planiramo sudjelovati u 20-ak međunarodnih vojnih vježbi, od toga šest u Hrvatskoj. No, nije isključeno da za dvije-tri godine opet preuzmemo neki veći projekt.

U medijima se u posljednje vrijeme provlačilo pitanje naših kadrova koji bi trebali raditi u NATO-u. Ima li ih dovoljno i odgovaraju li kriterijima?

Jedna od obveza koju RH eksplicitno prihvaća jest i obveza sudjelovanja u zajedničkim zapovjedništvima, školama, institucijama i agencijama NATO-a. Pokazalo se da je za svaku novu članicu to velik izazov. Koliko se god država pripremala, doživi veći ili manji šok kad se od nje zatraži da pošalje 50-ak ili više školovanih i iskusnih ljudi u institucije Saveza. Mislim da će to i za nas biti izazov, ali uvjeren sam da smo se za njega prilično dobro pripremili. Jedan od načina bilo je sudjelovanje u radu NATO-ovih tijela i institucija tzv. Partnerskim stožernim elementom. Tu je Hrvatska broj jedan među partnerima kad je riječ o broju djelatnih vojnih osoba koje rade u NATO-u: u ovom trenutku ima ih 18. Naši časnici i dočasnici rade za NATO, a Hrvatska snosi određene troškove njihova rada. Oni rade u "NATO okruženju", po NATO procedurama i pravilima, čime stječu najneposrednije praktično iskustvo o Savezu, a potom se vraćaju u Hrvatsku i ta iskustva prenose u naš sustav. S druge strane, obavljamo predselekciju ljudi koji bi odgovarali budućim potrebama rada u NATO-u. Određujemo ih po njihovim afinitetima, vještinama i sposobnostima i gradimo bazu potencijalnih kadrova za rad u NATO-u.

Već ste rekli da posao oko članstva u NATO-u nije završen i da nas još čekaju veliki koraci. Na što se oni odnose?

Kako nam mnogi prijatelji i saveznici govore, "Hrvatska trči završni krug" na dugoj trci ulaska u članstvo. Na nama je da taj krug otrčimo u skladu s dosadašnjim "performansama", ako mogu tako reći. Sama pozivnica znači za nas dodatne obveze i one su prilično precizno definirane. Očekuje nas formalno pregovaranje s NATO-om i njegovim članicama o čitavom spektru političkih, gospodarskih, obrambenih, pravnih i sigurnosnih pitanja. Tu moramo davati precizne odgovore, i to je u biti tehnički dio posla. Po okončanju pregovora, Hrvatska *de facto* postaje članicom. Doduše, još nećemo imati pravo glasa, ali ćemo moći sudjelovati u svim važnijim tijelima NATO-a i davati mišljenje o svim bitnim pitanjima. Nadalje, radi pune integracije u NATO,

Hrvatska preuzima i dodatne obveze prilagodavanja svog obrambenog sustava. Dosadašnji "partnerski ciljevi" sad postaju "ciljevi snaga" i ulazimo u proces NATO-ova planiranja snaga. Paralelno s vanjskim obvezama, Hrvatska mora ubrzati svoje reformske procese i završiti preustroj OSRH-a. No, niti formalnim ulaskom u NATO svi procesi neće završiti. Trajat će godinama, a neki kažu i 10-ak godina, što pokazuju iskustva država koje su ušle u prethodnim ciklusima proširenja. Ipak, napominjem da su nam stručnjaci Saveza na zadnjem sastanku rekli da je Hrvatska, po svemu sudeći, najspremnija od svih država koje su ušle u NATO, ne zato što smo nešto posebno nego zato što smo imali višegodišnje temeljite i stroge pripreme akcijskim planom za članstvo i procesom planiranja i analiziranja snaga. U njima smo sudjelovali od 2002. i pokazalo se da su vrlo korisne za buduće članice. Neki ih nisu imali i pokazalo se da im to dan-danas nedostaje.

Kakav je interes unutar OSRH-a za rad u Savezu?

Prilično velik. Ljudi vide da je to novo, međunarodno okruženje, u kojemu se mogu dokazivati. Radite po standardima i načelima Saveza, suočavate se s realnim problemima međunarodnih operacija, sudjelujete u radu međunarodnih stožera... To je za svakog vojnika izazov, ono zbog čega je i odlučio obući odoru.

Kad uđemo u NATO, hoće li Služba za NATO i PzM opstati u sadašnjem obliku?

Svakako nas čeka preustroj, a o tome u kojem će smjeru ići ne bih spekulirao. U svakom slučaju, i u sljedećem razdoblju Služba će biti važna poveznica između NATO-a i obrambenog sustava RH. Od naše zemlje se očekuje da aktivno sudjeluje u radu Saveza. Brojna su pitanja o kojima NATO raspravlja i u raznim odborima donosi odluke. Od nas se očekuje da o tim pitanjima imamo stav i tu će biti važna uloga Službe: ne da daje stavove nego da pronalazi službene i kvalificirane odgovore te stručnjake za razna složena područja, i to često u vrlo kratkom roku.

Obnašate dužnost pomoćnika ministra obrane za obrambenu politiku. Na što ste trenutčno usredotočeni u sklopu te funkcije?

Većih promjena nema. Aktivnosti u području obrambene politike Republike Hrvatske nastavljaju se svojim ritmom. Ključni prioriteti nam ostaju ulazak u NATO i EU. Hrvatska nastavlja s angažmanom u Afganistanu, gdje dajemo svoj doprinos naporima međunarodne zajednice u izgradnji stabilnijeg i sigurnijeg društva. Istodobno, ne zaboravljamo i ostale obveze. Hrvatska želi biti dio rješenja pitanja sigurnosti i mira u svijetu i tu smo vrlo aktivni, naročito u mirovnim operacijama UN-a. Kao što znate, nakon mnoštva misija u kojima smo sudjelovali s promatračima, prvi put spremamo i cijelu postrojbu za Golansku visoravan. Na unutarnjem planu, sudjelujemo u izradi strategijskih planskih i programskih dokumenata iz područja obrane. Također želimo završiti sa svim planiranim i precizno zacrtanim procesima reformi, kako bi naše Oružane snage bile bolje, modernije, opremljenije i učinkovitije za nacionalne i međunarodne zadaće. ■

Potpredsjednica Vlade Đurđa Adlešić u prigodi Dana Oružanih snaga RH posjetila MORH

Za rad žena u MO-u i OS-u samo pohvale

"Žene su dale nemjerljiv doprinos pobjedi u Domovinskom ratu, ali i u izgradnji modernih Oružanih snaga. Profesionalizam, visoka vojna izobrazba, predanost dužnosti, čast službenja narodu i domovini najčvršće su jamstvo koje danas drži ženu spremnom preuzeti i najviše dužnosti u Oružanim snagama", rekla je potpredsjednica Vlade Đurđa Adlešić

—Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN—

Potpredsjednica Vlade za unutarnju politiku Đurđa Adlešić sastala se 19. svibnja u MO-RH-u s djeelatnicama Ministarstva obrane i pripadnicama Oružanih snaga. Susret je organiziran u prigodi obilježavanja Dana Oružanih snaga, a na njemu su bili i ministar obrane Branko Vukelić, zamjenik načelnika GS OSRH-a general pukovnik Slavko Barić te drugi visoki dužnosnici MO-a i OS-a.

"Žene su dale nemjerljiv doprinos pobjedi u Domovinskom ratu, ali i u izgradnji modernih Oružanih snaga. Profesionalizam, visoka vojna izobrazba, predanost dužnosti, čast službenja narodu i domovini najčvršće su jamstvo koje danas drži ženu spremnom preuzeti i najviše dužnosti u Oružanim snagama", rekla je potpredsjednica Vlade Đurđa

Ministar Vukelić je rekao da se o radu žena u MO-u i OS-u mogu izreći samo pohvale, te da će se stvarati još bolji uvjeti za njihov profesionalni razvoj, rad i napredovanje

Adlešić. Napomenula je i kako za postizanje tog cilja treba razbijati predrasude o ženama kao slabijem spolu, te o vojsci kao ekskluzivno muškoj profesiji.

Iako je u Hrvatskoj visok udio žena u MO-u i OS-u, postotak žena s najvišim činovima i na visokim zapovjednim dužnostima relativno je nizak. Iako taj postotak nije loš, pogotovo ako se uspoređi s drugim zemljama, prema riječima Đurđe Adlešić, on može biti i bolji. "Imamo punu potporu Vlade i predsjednika Vlade da se razmotre mjere kojima se može omogućiti da žene pod istim uvjetima jednako napreduju. Budite sigurni da ćemo sljedeće godine u ovo doba imati prve dobre rezultate", izjavila je potpredsjednica Vlade. Istaknula je i kako se žene sve više javljaju u Oružane snage, što govori o njihovom povjerenju u sustav, te kako se nada da će do

kraja mandata ove vlade Hrvatska vojska dobiti prvu ženu s činom generala.

Ministar Vukelić je rekao da se o radu žena u MO-u i OS-u mogu izreći samo pohvale, te da će se stvarati još bolji uvjeti za njihov profesionalni razvoj, rad i napredovanje. Naglasio je i kako primjerice među 870 kandidata, koliko ih se ove godine prijavilo za program Kadet, ima 219 žena, te da se i za dragovoljno služenje vojnog roka, s kojim se kreće ove godine, mogu prijaviti jednako i žene i muškarci.

General Barić je napomenuo da su žene danas zastupljene u svim misijama i svim postrojbama Oružanih snaga, te da ravnopravno sa svojim kolegama izvršavaju sve zadaće. Zahvalio je svim pripadnicama Hrvatske vojske, koje su, kako je rekao, "podigle kulturu i stožernog rada i rada u postrojbama na mnogo višu razinu nego što bi to bilo da su u Oružanim snagama samo muškarci".

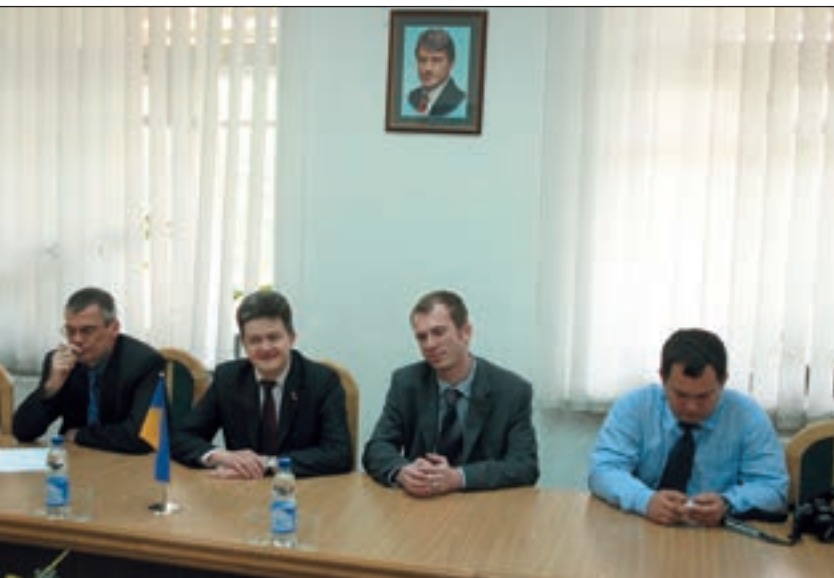
U ime djeelatnica MO-a i pripadnica OS-a obratila se brigadirka Mirjam Antolić. Istaknula je da je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja koje imaju visok udio žena u vojsci. Prema njezinim riječima, postotak žena u vojskama zemalja NATO saveza kreće se između jedan i 15 posto, ali rijetko prelazi sedam posto, dok ih je kod nas više od trinaest posto. Brigadirka Antolić je istaknula i da žene uspješno i profesionalno obavljaju sve zadaće, kako u zemlji, tako i u mirovnim misijama diljem svijeta. ■

Predstavnici Odjela hrvatskih vojnih glasila u dvodnevnom posjetu uredništvu časopisa Vojska Ukrajine

Korak prema budućoj suradnji

Bio je to prije svega posjet kolegama, razmjena međusobnih iskustava, prilika za nove spoznaje i detaljnije upoznavanje, ali svakako i velik iskorak prema, vjerujemo, uspješnoj budućoj suradnji. Već za kratko vrijeme moglo se nazreti da imamo mnogo zajedničkog unatoč razlikama, a razmjena informacija iz struke uvelike će koristiti i jednima i drugima

— Vesna PINTARIĆ, snimili Željko STIPANOVIĆ, Toma VLAŠIĆ —

su vrlo ponosni, željeli su upravo u vojnim novinama što detaljnije opisati i zabilježiti. Iako je časopis u početku izlazio jednom u dva mjeseca i s relativno malom nakladom, do danas se mnogo toga promijenilo. Upravo se na časopisu mogu vidjeti promjene prema

■ *Glavni urednik časopisa Vojska Ukrajine, Vladimir Gorišnjak predstavnike hrvatskog vojnog časopisa nastojao je što detaljnije upoznati s poviješću, koncepcijom, planovima i nastojanjima vlastitog časopisa. Posjet predstavnika hrvatskih vojnih novina ocijenili su kao potvrdu da su na dobrom putu, ali i kao važan korak prema vlastitom napretku, naglašavajući kako u Hrvatskom vojniku vide moderan europski vojni časopis, koji slijedi najnovije trendove i od kojeg se može mnogo naučiti*

Predstavnici Odjela hrvatskih vojnih glasila koje je vodio Željko Stipanović, glavni urednik službenog glasila MORH-a, Hrvatski vojnik, boravili su 15. i 16. svibnja u Kijevu, u službenom posjetu uredništvu časopisa Vojska Ukrajine.

Bio je to prije svega posjet kolegama, razmjena međusobnih iskustava, prilika za nove spoznaje i detaljnije upoznavanje, ali svakako i velik iskorak prema, vjerujemo, uspješnoj budućoj suradnji. Upravo je tu spremnost i otvorenost pokazao glavni urednik časopisa Vojska Ukrajine, Vladimir Gorišnjak, koji je sa suradnicima, pukovnicima Jurijem Kuznecovim, Vladimirom Galancevim i Vjačeslavom Petrovskim, tijekom razgovora predstavnike hrvatskog vojnog časopisa nastojao što detaljnije upoznati s poviješću, koncepcijom, planovima i nastojanjima vlastitog časopisa. Već za kratko vrijeme moglo se nazreti da imamo mnogo zajedničkog unatoč razlikama, a razmjena informacija iz struke uvelike će koristiti i jednima i drugima.

U kratkom podsjećanju na vrijeme osamostaljenja Ukrajine 1991., a posebice na neizvjesne dane tijekom Narančaste revolucije 2004., kada je upravo vojska odigrala važnu ulogu, glavni urednik Gorišnjak istaknuo je kako su i ukrajinska vojska i vojni časopis do danas prošli brojne promjene. Događanja što su obilježila njihovu povijest, na koja

sve većoj otvorenosti, demokratičnosti i transparentnosti, kako vojske tako i društva u cjelini. Vodeći se idejom kako što bolje promovirati vojsku i usredotočujući se na rješavanje problema koji su je opterećivali, danas je časopis Vojska Ukrajine ozbiljan analitički vojni časopis, koji izlazi mjesečno u nakladi od 3500 primjeraka, s vojno-stručnim, znanstvenim, povijesnim i kulturnim temama, intervjuima utjecajnih vojnih i civilnih osoba, ne zanemarujući ni trenutka vrednovanje domoljublja i tradicije. Očekuju da će u skorom razdoblju povećati nakladu na 16.000 tisuća primjeraka, a u dugledno vrijeme čak je i udvostručiti, za što imaju svekoliku potporu prvog čovjeka ukrajinskog ministarstva

obrane. Veliku pozornost posvećuju i grafičkom izgledu, brižljivom odabiru fotografija te kvaliteti teksta. Iako je ponajprije namijenjen vojsci, čitalačku publiku časopis ima i u civilstvu, pa su i teme širokog spektra, kako bi bile zanimljive široj populaciji. Ističu i kako su ekipirani vrlo kvalitetnim i stručnim ljudima, te kako je sadašnjih dvadeset šest djelatnika, od kojih je deset časnika, dok su ostali civili, razmješteno u tri manja odjela, od kojih jedan pokriva redovite aktivnosti u vojsci, drugi je orijentiran na međunarodnu suradnju, a treći je tehnička potpora. Kao jedan od svojih većih projekata ističu izdavanje Bijele knjige o Ukrajinskim oružanim snagama. Naglašavajući svoju pronatovsku orijentaciju, veliku pozornost obraćaju upravo na međunarodnu suradnju. Stoga su i posjet predstavnika hrvatskih vojnih novina ocijenili kao potvrdu da su na dobrom putu, ali i kao važan korak prema vlastitom napretku, naglašavajući kako u Hrvatskom vojniku vide moderan eu-

ropski vojni časopis, koji slijedi najnovije trendove i od kojeg se može mnogo naučiti. Sadržajan posjet, u kojemu, nažalost, zbog kratkoće vremena, nismo imali prilike vidjeti

i nešto od ukrajinskih oružanih snaga, dijelom je nadomješten upoznavanjem ukrajinske prijestolnice. A ona je u svakom pogledu grandiozna, od povijesnih i kulturnih znamenitosti do umjetnosti i arhitekture. I, svakako, po veličini i toplini ljudi, koji su na najprirodniji i najljudskiji način željeli da nam Kijev ostane u što ljepšoj uspomeni. Stoga i na ovaj način zahvaljujemo što smo imali prilike upoznati našega neponovljivog pratitelja cijelo vrijeme boravka u Kijevu, pukovnika Vjačeslava Petrovskija i poručnika Artema Klimentka, koji se potrudio da nam jezična barijera ne bude zapreka. I, naravno, ukrajinskom vojnom izaslaniku u RH brigadiru Andriju Mirošničenku, bez čije bi pomoći ovaj naš posjet bilo mnogo teže realizirati. ■

Vladimir GORIŠNIJAK, glavni urednik časopisa Vojska Ukrajine

Kako vidite daljnji razvoj svoga časopisa?

Želja nam je u idućem razdoblju ponajprije povećati nakladu, kao i broj stranica, i na taj način ćemo postati i utjecajni u javnosti. Naše će najveće postignuće biti kada promijenimo stereotip o tome da su vojni časopisi dosadni. Zasad je naše najveće postignuće što smo u našim oružanim snagama vrlo utjecajni. Dosad smo osam puta mijenjali nakladu, jedan i pol puta smo povećali broj stranica, okupili smo vrlo profesionalan tim ljudi i sve to smatramo fantastičnim rezultatima. Želja nam je biti što više proeuropski i pronatovski orijentiran časopis. U tom smislu namjera nam je objaviti što više priloga o NATO članicama, njihovoj vojnoj opremi i oružanim snagama. Želja nam je svaka četiri mjeseca objavljivati i periodična izdanja na engleskom jeziku. Svakako nas očekuje mnogo posla u budućnosti. Imamo dugu tradiciju i vjerujemo da ćemo nastaviti jednako dobro popularizirati vojsku kao i do sada.

Koliko važnim smatrate vaš časopis za Ukrajinsku vojsku?

Iako se možda nije korektno hvaliti, vjerujem da smo mi jedna sporna među vojskom i da je držimo zajedno. Vojska je dio društva i vrlo je utjecajna u društvu. Prema nedavnim anketama, po povjerenju građana ona je na drugom mjestu, odmah iza Crkve. Naše ideje, projekti, članci iz stvarnog života nailaze na vrlo dobar odaziv u društvu. Nedavno smo pokrenuli i humanitarnu akciju kako bismo prikupili sredstva za izgradnju spomenika poginulim časnicima, u

čemu nas je podupro i ministar obrane. Imamo još mnogo ideja i nadamo se da ćemo ih uspješno realizirati. Nakon Narančaste revolucije, vojska uživa veliku potporu u narodu. Želimo našim ljudima nizom projekata, koje planiramo poduzeti, pružiti mogućnost da

što više upoznaju druge vojske, ali jednako tako i da vrednuju svoju vojnu povijest i svoje vođe. Naš je moto "riječ je moćno oružje" i u tom smislu časopis će nastaviti širiti pozitivnu energiju.

Koliko korisnim u svom poslu ocjenjujete susrete i razmjenu iskustava s predstavnicima drugih vojnih časopisa?

Vrlo nam je drago što imamo mogućnost čuti tuđa iskustva i susret s predstavnicima vašeg časopisa u tom nam je smislu vrlo važan. Ovo je jedno vrijedno iskustvo, koje nam može pomoći u razvoju našeg časopisa jer se iz razgovora s kolegama koji u tome imaju više iskustva može mnogo naučiti. Posjet predstavnika vašeg vojnog časopisa za nas je i potvrda da idemo u pravom smjeru. Razmjena iskustava pridonijet će još boljoj kvaliteti naših časopisa i takve susrete svakako pozdravljamo. Ujedno bih zahvalio za vaš posjet i vjerujem da je ovo tek prvi u nizu naših susreta i naše buduće dobre suradnje.

Posjet izaslanstva Norwich University iz SAD-a

U sklopu višednevnog posjeta Hrvatskoj i OSRH-u, američko izaslanstvo predvođeno brigadnim generalom Eugeneom Sevijem, a u kojemu su bila i tri kadeta američke vojske, 15. svibnja posjetio je HVU, Časničku školu i Kadetsku bojnu.

General Sevi i kadeti održali su kratko predavanje za djelatnike i polaznike HVU-a. Američkog gosta primio je i ravnatelj HVU-a general bojnik Mirko Šundov, zadržavši se u kraćem razgovoru. Nakon izuzetno zanimljive prezentacije o načinu izobrazbe američkih kadeta, izaslanstvo je u pratnji zapovjednika Časničke škole, brigadira Branka Bešenića, obišlo Kadetsku bojnu, gdje su američki gosti bili upoznati s projektom Kadet i svim oblicima njegove provedbe. Obišli su i smještajni prostor Kadetske bojne, gdje su vrijeme proveli

u druženju i razgovoru s našim kadetima. Ovaj zanimljiv i koristan posjet HVU-u završio je zajedničkim ručkom, na kojemu su razmijenjeni protokolarni darovi.

D.K.

Prezentacija projekta "Hrvatski vojno-obrazovni standard"

snimio D. VLAHOVIĆ

razvoj obrambenih sustava i Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar", koji i inače surađuju na realizaciji navedenog projekta. Na predstavljanju su bili predsjednik Savjeta projekta, zamjenik načelnika GSOSRH-a general pukovnik Slavko Barić, ravnatelj HVU-a general bojnik Mirko Šundov, ravnatelj Instituta "Ivo Pilar" Vlado Šakić, te predstavnici raznih obrazovnih tijela OSRH-a, grana i rodova, te Instituta "Ivo Pilar".

U uvodnom obraćanju ravnatelja IROS-a brigadira Darija Matike, navedena je i zadaća projekta: definirati i implementirati nove obrazovne standarde usklađene s potrebama MORH-a i OSRH-a te vizijom budućeg sustava obrane. Pri izradi projekta, treba se pridržavati i "civilnih"

postulata, hrvatskoga nacionalnog obrazovnog standarda i sustava izobrazbe u EU-u. Stoga je značajna suradnja s civilnim Institutom "Ivo Pilar", koji će moći izvršiti objektivno vanjsko vrednovanje vojno-obrazovnih standarda.

General Barić je u svojem obraćanju nazvao predstavljanje projekta početnim korakom koji će naposljetku dovesti do jasnog definiranja standarda i metoda izobrazbe, odgovora na pitanje što čini hrvatskog vojnika, dočasnika i časnika, te koja znanja, sposobnosti i vještine od njih očekujemo. Dodao je i da treba podržati što više sličnih projekata iz područja školovanja, za što su stvorene pretpostavke kroz HVU, IROS te djelatnike iz MORH-a i OSRH-a koji rade na tim temama.

D. VLAHOVIĆ

U maloj dvorani Časničkog doma HVU-a 20. svibnja održana je javna prezentacija znanstveno-istraživačkog projekta "Hrvatski vojno-obrazovni standard".

Događaj su zajednički organizirali MORH-ov Institut za istraživanje i

Vojni muzej organizirao izložbu na HVU-u

U sklopu Dana muzeja Vojni muzej MORH-a organizirao je 18. svibnja na Hrvatskom vojnom učilištu izložbu "Pješačko naoružanje i minsko-eksplozivna sredstva iz Domovinskog rata".

Na cjelodnevnoj izložbi moglo se razgledati kompletno pješačko naoružanje korišteno u Domovinskom ratu, a posebna pozornost posvećena je naoružanju i eksplozivnim napravama ručne izrade.

Vojni muzej je također zainteresiranim posjetiteljima, uz stručno vodstvo i nadzor, omogućio natjecanje u brzom rastavljanju i sastavljanju jednog od najpoznatijih modela pješačkog naoružanja u svijetu - puške AK-47 (kalašnjikov). Posjetitelji su tako mogli svakih sat vremena sudjelovati u ovom natjecanju, a za najuspješnije Vojni muzej je osigurao i nagradu - repliku plakata iz Domovinskog rata i prigodnu knjigu.

OJI

Zapovjednik HRM-a na godišnjem sastanku CHENS-a u bugarskom gradu Varni

Sastanak zapovjednika ratnih mornarica europskih zemalja

Predsjedavajući ovogodišnjeg CHENS-a, zapovjednik Bugarske mornarice predložio je da se na idućem CHENS-u Hrvatska i Albanija pozovu kao stalne članice CHENS-a, te Crna Gora kao promatrač, što su svi nazočni zapovjednici prihvatili

Francois BUJ

Zapovjednik HRM-a, komodor Ante Urlić, u pratnji časnika za odnose s javnošću HRM-a, kapetana korvete Fran "oisa Buja, sudjelovao je od 8. do 9. svibnja na godišnjem sastanku zapovjednika ratnih mornarica europskih zemalja u gradu Varni u Republici Bugarskoj.

Zapovjednici ratnih mornarica europskih zemalja (CHENS) sastaju se svake godine počevši od 1992., kada je zapovjednik Ratne mornarice Ujedinjenog

Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, ujedno Prvi lord mora, okupio sve zapovjednike ratnih mornarica zemalja Europske unije. Prvi sastanci održavani su s 12 članica, a 2008. godine CHENS već broji 24 članice (Belgija, Bugarska, Cipar, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, Latvija, Litva, Malta, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Španjolska, Švedska, Turska i Velika Britanija). Među posebnim gostima bili su zapovjednik mornarice SAD-a, zapovjednik mornarice SAD-a za Europu, predstavnik Međunarodnoga vojnog stožera NATO-a iz Bruxellesa i predstavnik Vojnog stožera Europske unije. Ove godine, Hrvatska i Albanija sudjelovale su kao promatrači.

Predsjedavajući CHENS-a je zapovjednik mornarice koja je određena da iduće godine ugosti CHENS. Tako je od svibnja 2007. do svibnja 2008. godine predsjedavajući CHENS-a bio zapovjednik Bugarske ratne mornarice, a tu je ulogu na kraju ovogodiš-

njeg CHENS-a preuzeo vodeći časnik Ciparske mornarice.

Prvi dio sastanka sastojao se od godišnjeg izvješća međunarodnih tijela koja je ustrojio CHENS, a koja su aktivno sudjelovala u izradi važnih dokumenata. Ta radna tijela izradila su priručnik i novi katalog znanja za postupke za osiguranje sigurnosti u lukama, te "Plavu knjigu europskih mornarica" (Blue book of European NAVY). Spomenuta radna tijela jesu: Zaštita pomorskih jedinica u lukama, Dijalog o pomorskoj strategiji sa SAD-om, Globalno pomorsko partnerstvo, Europska pomorska suradnja s Afrikom, Europska pomorska dimenzija, Baltički sigurnosni odbor i Pomorske sigurnosne operacije. Zapovjednici mornarica održali su predavanja o temama: Forum obalnih straža sjevernog Atlantika, Doktrina i primjena operacija pomorske blokade, briga o stanju na moru, Međugencijska suradnja - portugalska iskustva, Bugarski doprinos pomorskoj sigurnosti u jugoistočnoj Europi, Tur-

ski doprinos u pomorskoj sigurnosti u regiji. Zapovjednici mornarica u svojim izlaganjima isticali važnost operacije Active Endeavor. Na ovogodišnjem sastanku prihvaćen je prijedlog grba CHENS-a. Sudionici su također izvješteni o otvaranju internet stranice CHENS-a (www.chens.eu).

U završnoj riječi, predsjedavajući ovogodišnjeg CHENS-a, zapovjednik Bugarske mornarice predložio je da se na idućem CHENS-u Hrvatska i Al-

banija pozovu kao stalne članice CHENS-a, te Crna Gora kao promatrač. Svi nazočni zapovjednici prihvatili su navedeni prijedlog. Sastanak zapovjednika ratnih mornarica europskih zemalja vrlo je koristan i važan sastanak. Na ovom sastanku glavna tema nije bila samo međusobna suradnja i prijateljstvo europskih mornarica već ustrojavanje radnih tijela koja raspravljaju i rješavaju problematiku sigurnosti u pomorskom okruženju. Učinkovitost sastanka jest u razmjeni iskustava svih zapovjednika mornarica o aktualnim temama.

Osim toga, za vrijeme aktivnosti održano je više bilateralnih susreta, osobito susreta zapovjednika ratne mornarice SAD-a s drugim zapovjednicima mornarica (Grčka i Turska). U razgovorima što ih je zapovjednik HRM-a, komodor Ante Urlić, imao s ostalim zapovjednicima mornarica, istaknuo bih postignuti dogovor da se u 2009. godini planira razmjena međusobnih posjeta zapovjednika mornarica s RM Danske, Portugala i Rumunjske. ■

Zajednička vatrogasna vježba zračnih i zemaljskih snaga Mađarske i Hrvatske

Balaton 08

Prilikom požara, poplava, potresa ili nekih drugih prirodnih katastrofa, ne smiju postojati granice koje bi spriječile pomoć susjedu iz regije u nevolji. "U takvim situacijama svi postajemo jedna postrojba", naglasio je glavni vatrogasni zapovjednik Mladen Jurin

—Darko MARTINOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT—

U gusto naseljenom području, glasovitoj turističkoj regiji oko mađarskog "mora" Balatona (Blatno jezero), izbio je veliki požar, prijeli katastrofa, a prestrašeno stanovništvo koje živi u naseljima u blizini požarišta prisiljeno je na evakuaciju. Vatrena stihija se proširila i prema međunarodnoj prometnici. Mađarske vatrogasne snage, unatoč nadljudskim naporima u svladavanju požara, prisiljene su potražiti pomoć od kolega iz susjedne Hrvatske, te ubrzo na poprište požara pristižu vatrogasne postrojbe iz pograničnih hrvatskih županija. No, ni to neće biti dovoljno. Na kraju se pozivaju i hrvatske zračne protupožarne snage. Kad je helikopter Mi 8 transportirao pripadnike interventnih vatrogasnih postrojbi na mjesto događaja, ubrzo se pojavljuje i željno iščekivani Canadair. Promotrivši u nekoliko krugova požarište, pilot leti do Balatona po vodu, te je u munjevitom i niskom letu izbacuje u prostor obavijen gustim dimom. I tako više puta, sve dok to bude potrebno. Nakon još jednog uspješnog završetka misije, pilot i njegova letjelica dobivaju pljesak zadivljenog mnoštva, dok kolege na zemlji polako prilaze opožarenom terenu kako bi ga sanirali.

Na svu sreću, opisani prizori, ma koliko izgledali uvjerljivi, nisu opis stvarnog događaja, nego prezentacijskog dana zajedničke vatrogasne vježbe zračnih i zemaljskih snaga Mađarske i Hrvatske pod nazivom Balaton 08 koja se od 13. do 15. svibnja održavala u neposrednoj blizini najvećega mađarskog jezera, kraj mjesta Balatonkecsztur. U vježbi je sudjelovalo oko 400 sudionika, iz 39 vatrogasnih jedinica, s oko 70 vozila. Uz nazočnost brojnih vatrogasnih postrojbi iz Mađarske, te javnih vatrogasnih postrojbi Koprivnice, Đurđevca, Virovitice, Ivanić-Grada, Zadra i Križevaca, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo, kao što smo vidjeli, sudjelovalo je u vježbi s kanaderom CL-415 i helikopterom MI8-MTV.

Glavni vatrogasni zapovjednik Mladen Jurin, koji je osobno pratio tijekom vježbe, istaknuo je njezine osnovne ciljeve: uvježbati i uskladiti standardne postupke zapovijedanja, veza i nesmetanog prelaska granice u ovakvim kriznim situacijama, koje zahtijevaju preciznu koordinaciju svih uključenih institucija iz obje države. Drugim riječima, prilikom požara, poplava, potresa ili nekih drugih prirodnih katastrofa, ne smiju postojati granice koje bi spriječile pomoć susjedu iz regije u nevolji. "U takvim situacijama svi postajemo jedna postrojba", naglasio je Jurin na pres-konferenciji organiziranoj u blizini stožera vježbe. Glavni vatrogasni zapovjednik istaknuo je da je vježba potpuno uspjela, te odao priznanje svim sudionicima, s obje strane granice. S ocjenom vježbe složio se i njegov mađarski kolega, a uvjereni smo i velika većina nazočnih. Svakako bi trebalo pohvaliti i besprijekorno gostoprimstvo Mađara kao domaćina vježbe.

Dakako da svi sudionici vježbe, ljudi koji se bave tako časnim i opasnim zanimanjem kao što je vatrogastvo, uvijek zaslužuju poštovanje i *kapu do poda*, ali najveću pozornost novinara i ostalih promatrača vježbe Balaton 2008 (uz brojne izražene želje za zajedničkim fotografiranjem ispred letjelica u obližnjoj zračnoj bazi Samerleck) pobudili su naši piloti kanadera i helikoptera MI 8

U vježbi je sudjelovalo oko 400 sudionika, iz 39 vatrogasnih jedinica, s oko 70 vozila. Uz nazočnost brojnih vatrogasnih postrojbi iz Mađarske, te javnih vatrogasnih postrojbi Koprivnice, Đurđevca, Virovitice, Ivanić-Grada, Zadra i Križevaca, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo sudjelovalo je u vježbi s kanaderom CL-415 i helikopterom Mi8-MTV

MTV. Zapovjednik 855. protupožarne eskadrile, bojnik Ivica Markač, nakupio je prilično iskustva u gašenju požara u stranim zemljama, pa su tako on i njegova posada za svoje pothvate nedavno primili najviše odličje Grčke - medalju časti, kojom se u toj zemlji odlikuju heroji za ratnih stanja. Markač je naglasio da je ova vježba odlična priprema za početak nove protupožarne sezone, koja je, takoreći, pred vratima. Lokacija na kojoj se odvijala vježba, u neposrednoj blizini velikog jezera, gotovo je idealna za prikaz rada kanadera, od uzimanja vode, preko prilaženja požarištu do samog čina gašenja. Naravno, najvažnije od svega na vježbi bilo je pokazati kako funkcionira međusobna suradnja zemaljskih i zračnih snaga, i to na nepoznatom terenu, kako bi se to moglo što uspješnije izvesti u stvarnoj situaciji, odnosno educirati mađarske vatrogasce kako surađivati s hrvatskim zračnim protupožarnim snagama, jer granice požara sve se više pomiču na sjever, rekao je Markač. Prema riječima satnika Krešimira Abramovića, kapetana

helikoptera Mi-8MTV, za razliku od nas, Mađarska nema namjenskih zračnih snaga za borbu s požarima. Stoga im je demonstracija rada naših zračnih protupožarnih snaga bila iznimno zanimljiva, od samog gašenja požara iz zraka-kanaderima do helikopterskog desantiranja interventnih vatrogasnih snaga i opreme, koje potom djeluju na zemlji. Vježba je dvosmjerna, što znači: ovaj put smo mi pokazali da, u slučaju stvarne situacije, našim susjedima možemo priskočiti u pomoć, ali to isto tako znači da ćemo i mi od njih dobiti pomoć ako bude nama potrebna, istaknuo je Abramović.

Nema sumnje da je i ova vježba pokazala visok stupanj spremnosti letjelica HRZ i PZO i njihovih posada za nastupajuću protupožarnu sezonu. Uspješno je demonstrirana i njihova sposobnost pružanja brze i učinkovite pomoći u gašenju požara u zemljama u regiji, ako se za to pokaže potreba. Na kraju, možemo samo poželjeti što više takvih vježbi, a što manje stvarnih požara. ■

Polaznici Ratne škole u audijenciji kod Svetog Oca

Povodom 10. obljetnice Ratne škole "Ban Josip Jelačić", izaslanstvo Ministarstva obrane RH predvođeno državnim tajnikom Željkom Goršićem i izaslanstvo Ratne škole predvođeno zapovjednikom škole brigadnim generalom Slavenom Zdilarom bilo je 14. svibnja u audijenciji kod pape Benedikta XVI. u Vatikanu.

U audijenciji su bili i vojni ordinarij biskup Juraj Jezerinac, generalni

vikar mons. Josip Šantić i četrnaest polaznika X. naraštaja Ratne škole, među kojima i tri polaznika iz susjednih zemalja, Bosne i Hercegovine, Republike Makedonije i Republike Crne Gore. Svetom Ocu hrvatsko je izaslanstvo, u znak zahvalnosti za prijam i blagoslov, darovalo unikatno raspelo, rad akademskog kipara Krune Bošnjaka.

U sklopu posjeta Vatikanu, za hrvatsko izaslanstvo organiziran je

posjet Zavodu sv. Jeronima, gdje ih je rektor Zavoda dr. Jure Bogdan upoznao s radom te institucije. Posjet je završen s primanjem kod mons. Nikole Eterovića, tajnika Biskupske sinode.

Za polaznike Ratne škole "Ban Josip Jelačić" tijekom studijskog putovanja predviđen je posjet Ratnoj školi Oružanih snaga Talijanske Republike i NATO Defence Collegeu.

OJI

Dan otvorenih vrata u vojarni "Zemunik"

U vojarni "Zemunik" 17. svibnja organiziran je Dan otvorenih vrata, na kojemu se u povodu Dana OSRH-a postrojba 93. zrakoplovne baze predstavila javnosti.

Bila je to jedinstvena prilika za brojne posjetitelje upoznati dva nova tipa zrakoplova kojim je baza u Zemunik ojačala svoju zračnu flotu. Osim zrakoplova ZLIN 242 L, koji služi za selekcijsko letenje i temeljnu obuku kadeta, najveću pozornost plijenio je novonabavljeni Air Tractor AT 802 A Fire Boss. Od ove godine, selekcijsko letenje i temeljnu obuku kadeti će prvi put provoditi na pet nabavljenih ZLIN-ova, dok je 855. protupožarna eskadrila ojačana s tri nova Fire Bossa. Uz najavljeni dolazak dva

unajmljena kanadera iz Italije, u ovu PP sezonu eskadrila starta s pet letjelica više nego u prethodnoj sezoni, u kojoj je sudjelovala u gašenju 290 požarišta. Na statičkom prikazu još su prezentirani zrakoplovi Pilatus PC-9 i kanader CL 415, te helikopter BELL 206 B. Javnosti se također predstavila postrojba PZO pukovnije s dijelom tehnike i sredstava iz svog sastava. Živost i znatiželja pratili su cijeli tijek Otvorenih vrata, a organizatori su nagradnim igrama za djecu učinili događaj još zanimljivijim. Uz postere letjelica, kalendare i ostale materijale sa znakovljem postrojbe, najtraženiji među nagradama bio je vojnički komplet CSO.

M. KARAIČIĆ

Izložba u Galeriji "Zvonimir"

U Galeriji MORH-a "Zvonimir", Bauerova 33, u utorak 27. svibnja 2008. u 19 sati bit će otvorenje izložbe slika satnika Nikole Matića pod nazivom "Miris i oris".

Izložba je organizirana u prigodi Dana Oružanih snaga RH i Dana Hrvatske kopnene vojske, 28. svibnja.

Autor je djelatna vojna osoba, pilot, a bavi se slikarstvom i fotografijom. Bio je predstavnik MORH-a na Međunarodnoj likovnoj radionici u Mađarskoj 2007. godine.

Izložba se može razgledati do 7. lipnja, radnim danom od 11 do 18 sati, subotom od 10 do 12 sati. **Ulaz slobodan.**

Napredna obuka CJTF procesa planiranja

U prostorima i uz potporu Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" od 12. do 16. svibnja održana je Napredna obuka CJTF procesa planiranja operacije.

Organizator i domaćin bila je Uprava za planiranje Glavnog stožera OSRH-a, a obuku je proveo pokretni tim za obuku Savezničkog združenog zapovjedništva snaga Napulj. Polaznici obuke bili su časnici svih grana OSRH-a, iz uprava Glavnog stožera i Zapovjedništva za potporu te s Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski".

Voditelj MTT-a bio je brigadir Thomas Holden, časnik Marinskog korpusa SAD-a, a uz njega su pokretni tim činili kapetan fregate Ratne mornarice Francuske Republike Eric Delepouille, kapetan Kanadske ratne mornarice Paul Fotheringham, bojnik Ersin Eser iz Turskog ratnog zrakoplovstva, bojnica Janice Malainey iz Kanadskog ratnog zrakoplovstva te hrvatski časnik u JFC HQ bojnik Dražen Budinski.

"Program obuke bio je zahtjevan i naporan, ali smo iz njega mnogo naučili", izjavio je pukovnik Miroslav Komar iz Uprave za planiranje, nositelj organizacije i po-

snimio D. KIRIN

laznik. "Riječ je o vrlo složenom scenariju međunarodne krize, za koji treba provesti cjelovito NATO planiranje multinacionalne vojne operacije odgovora na krizu pod mandatom UN-a. Smatram da su polaznici izvrsno shvatili taj proces te da dobro znaju važnost takvih oblika usavršavanja za pripadnike OSRH-a, s obzirom na skor ulazak RH u punopravno članstvo u NATO savezu."

Brigadir Thomas Holden izjavio je: "Provedbom ove obuke, koju je organizirala Uprava za planiranje GSOS-RH-a, a izveo je NATO JFC pokretni tim za obuku, jasno se iskazuje predanost OSRH-a načelima NATO Partnerstva za mir, posebno u području interoperabilnosti na operativnoj razini. Upravo takva razina predanosti, uz nedavnu pozivnicu NATO-a Hrvatskoj da postane članicom Saveza, uvelike će pomoći Hrvatskoj u pristupanju NATO-u i u integracijskim procesima."

OJI

MEDCEUR 08 - nastavni dan u Institutu pomorske medicine

Povodom održavanja međunarodne vojne vježbe saniteta, MEDCEUR 08, u Splitu je 9. svibnja, u Institutu pomorske medicine Zapovjedništva za potporu, održan nastavni dan.

Predavači iz Instituta i iz Kliničke bolnice Split iznijeli su iskustva u radu i organizaciji ratnog i mirnodopskog saniteta Hrvatske vojske te načela suvremenog pristupa zbrinjavanju u masovnim katastrofama. Nastava je održana na engleskom jeziku, a na njoj je bilo 50-ak sudionika vježbe iz 10 zemalja-sudionica, koji su s osobitim zanimanjem saslušali izlaganja, a potom obišli Institut pomorske medicine. Po scenariju vježbe, zamišljena je prirodna katastrofa izazvana potresom i poplavom, prilikom čega su prezentirane teme o infektivnom riziku u poplavama i ekološkim katastrofama, o primjeni hiperbarične oksigenacije u liječenju ratnih ozljeda i plinske gangrene, akutnom oštećenju sluha i Bellovoj parezi u ratnim operacijama te o mjerama temeljnog i naprednog održavanja života u ratu. Institut pomorske medicine ima veliko iskustvo i strukovni autoritet u svijetu u tretmanu ratnih ozljeda hiperbaričnom oksigenacijom. Atmosfera suradnje i povjerenja, uz više puta istaknutu želju za proširenjem suradnje, bila je glavna značajka ovoga malog stručnog skupa.

N. PETRI

Prva dvojica pripadnika OSRH-a otputovala na Golansku visoravan

Na temelju Odluke Hrvatskog sabora od 28. ožujka ove godine o sudjelovanju pripadnika OSRH-a u mirovnoj misiji UN-a UNDOF na Golanskoj visoravni, prva dvojica pripadnika OSRH-a, satnik Željko Perić i natporučnik Dražen Mužinić, upućeni su 13. svibnja u područje misije. Oni će obavljati poslove stožernih časnika, a upućeni su na razdoblje od godinu dana.

Oko stotinu pripadnika OSRH-a u lipnju ove godine zamijenit će slovačke vojnike u sklopu austrijske bojne. Mirovna misija UNDOF osnovana je Rezolucijom VS UN-a 350, od 21. svibnja 1974. godine, a njezina je glavna zadaća nadziranje prekida vatre između Izraela i Sirije.

Zapovjedništvo UNDOF-a smješteno je u kampu Faouar, a ured je u

Damasku. U sastavu misije sudjeluje 1047 vojnog osoblja, uz potporu 57 vojnih promatrača UNTSO-a (United Nations Truce Supervision Organization), 40 pripadnika civilnog međunarodnog osoblja, te 95 pripadnika lokalnog civilnog osoblja. Države davateljice snaga u misiji UNDOF jesu: Austrija, Kanada, Indija, Japan, Poljska i Slovačka.

OJI

Fraunhofer

U SLUČAJU katastrofa, prirodnih ili tehnoloških, najvažniji je brz i dobro organiziran odgovor. Njemački istraživački institut Fraunhofer na tragu te postavke razvio je platformu za krizno upravljanje ERMA, (Electronic Risk Management Architecture). Ta platforma osigurava potporu vladinim agencijama za zaštitu i spašavanje, i to tako da prikuplja vitalne informacije.

ženi? Koliko ljudi u interventnim snagama treba angažirati, a koliko ih je trenutačno na raspolaganju? Kako najučinkovitije koordinirati njihov angažman? Koji je najbrži način uzbunjivanja i informiranja lokalnog stanovništva? Ima li dosta medicinskih kapaciteta? Da bi se na ta i slična pitanja najtočnije odgovorilo treba imati precizan uvid u trenutačnu situaciju. ERMA po-

Brzi odgovor na katastrofe

Kod katastrofe, bilo prirodne ili tehnološke, teško je odmah jasno utvrditi situaciju. Treba odmah procijeniti: Gdje su ljudi najugro-

maže voditeljima spašavanja i interventnim timovima prikupljajući i prikazujući najvažnije podatke u najkraćem vremenu. Fizički, ERMA je mreža raznih senzora, koji mjere definirane parametre i u realnom vremenu dostavljaju podatke računalnom nadzornom sustavu. Posebni algoritmi procjenjuju dostavljene podatke i pomažu u donošenju odluka. Podaci se automatski šalju i interventnim timovima na terenu kako bi imali što precizniji uvid u aktualno stanje. ERMA također omogućava brzo i točno informiranje lokalnog stanovništva pogođenog katastrofom. Jedan od načina je slanje SMS poruka korisnicima mobilnih telefona o katastrofi, naputaka o postupcima i načinima evakuacije ili nekom drugom postupanju.

M. PETROVIĆ

Raytheon i Emirati kreću u razvoj LGR-a

POČETKOM svibnja američka tvrtka Raytheon i tvrtka Emirates Advanced Investments iz Ujedinjenih Arapskih Emirata sklopile su ugovor o zajedničkom financiranju razvoja poluaktivnog laserskog navođenja za nevođena raketna zrna Hydra 70 kalibra 70 mm. Razvojni program nosit će naziv LGR (Laser Guided Rocket).

Riječ je u biti o još jednom programu opremanja postojećih nevođenih raketnih zrna s jeftinim laserskim kitom za navođenje. Time se, uz razmjerno niske troškove, postojeći arsenal nevođenog naoružanja pretvara u navođeno naoružanje, odnosno avionskim i helikopterskim posadama osigurava se još jedno dobrodošlo oružje za djelovanje po protivniku s relativno sigurne udaljenosti.

Programi poboljšanja nevođenih raketnih zrna zadnjih nekoliko godina postali su izuzetno popularni, te je više vodećih tvrtki iz svijeta vojne industrije krenulo u razvoj tih

preinaka - kitova. Najpopularniji takvi programi jesu LOGIR (Low-Cost Guided Imaging Rocket), koji zajednički razvijaju BAE Systems, General Dynamics i Northrop Grumman, zatim američko-korejska suradnja koju predvodi Lockheed Martin projektom DAGR (Direct Attack Guided Rocket); te APKWS (Advanced Precision Kill Weapon System), što ga predvodi BAE Systems. U Rusiji su poznata dva programa tvrtke Splan, odnosno prei-

nake dva tipa nevođenih raketnih zrna u laserski navođene projekte, i to S-13L kalibra 122 mm i S-8 Kor1 kalibra 80 mm.

Prema prvim najavama, razvoj LGR-a trebao bi biti na tragu razvoja APKWS, odnosno za navođenje bi se rabila poluaktivna laserska glava DASALS. Konačna svrha LGR-a je borba protiv različitih tipova tzv. mekih ciljeva, te borba protiv lakih površinskih plovila.

I. SKENDEROVIĆ

Vojni miniroboti

BRITANSKA tvrtka BAE Systems potpisala je ugovor s istraživačkim laboratorijem američke kopnene vojske (US Army) vrijedan 39 milijuna dolara. Ugovorom se definira razvoj minijaturnih robota za vojne potrebe. Riječ je o robotima koji bi trebali obavljati izvidničke poslove i prikupljati informacije iz okoline.

Naziv programa je MAST (Micro Autonomous Systems and Technology) Collaborative Technology Alliance. Svrha mu je razvoj napredne robotske opreme za uporabu ponajprije u urbanom okružju i kompleksnom terenu kao što su špilje ili planine. Program bi trebao stvoriti autonomne, višenamjenske

minijaturne izvidničke robote za djelovanje u područjima do kojih čovjek ne može doprijeti ili su preopasna.

Program MAST udružiti će istraživače iz vojnih istraživačkih institucija, istraživače s civilnih akademskih institucija te industriju kako bi se stvorila nova generacija naprednih minijaturnih robota. Za to treba ostvariti nove prodore u određenim područjima. Ponajprije se to odnosi na minijaturnu aeromehaniku i sustav za kretanje, pogonski sustav, prikupljanje i obradu podataka, komunikaciju, navigaciju i upravljanje, mikromehaničke komponente, integraciju tehnologija na

osnovnu platformu te konačnu arhitekturu sustava.

O važnosti programa MAST govori i to da će se tako razvijene tehnologije rabiti gotovo na svim budućim proizvodima BAE Systemsa. Planirano trajanje programa je pet godina, uz mogućnost produženja za još pet godina. Uz BAE Systems i američku kopnenu vojsku, u programu sudjeluju i brojna američka sveučilišta.

M. PETROVIĆ

Poljskoj isporučeni novi Falconi

U NEDJELJU 9. svibnja, u 31. zrakoplovnu bazu Poljskog ratnog zrakoplovstva Posnan-Krzesiny, na zapadu Poljske, sletjela su nova četiri višenamjenska borbena aviona F-16C/D Block 52+. Riječ je o borbеним avionima čiju je kupnju, u sklopu Peace Sky programa, 2002. ugovorila Poljska za potrebe svoga ratnoga zrakoplovstva. Tada je za iznos od 2,9 milijarde eura naručeno 48 aviona (36 jednosjeda i 12 dvosjeda). Isporučka prvih aviona započela je početkom studenoga 2006., a dosad je isporučen 41 avion. Sljedeća isporuka poljskih Falcona očekuje se ovoga ljeta, od-

nosno do kraja godine trebaju biti isporučeni svi naručeni avioni. Temeljem kupnje novih aviona, Poljska je ugovorila oko šest milijardi dolara ulaganja američkih tvrtki u više grana poljskog gospodarstva.

Poljska svoje nove borbene avione F-16C/D Block 52+, koji se smatraju jednom od najnaprednijih inačica Falcona u sklopu NATO-a, kani uvesti u punu operativnu uporabu do 2010., te njima postupno zamijeniti postojeću flotu borbenih aviona MiG-29, koje do kraja 2012. kani povući iz operativne uporabe.

Pogonsku skupinu na poljskim Falconima čine motori Pratt & Whit-

ney F100-PW-229. U avione je ugrađen vrlo napredan senzorski paket opreme, kao što su radari AN/APG-68(V) 9, te vrlo napredan ciljnički podvjesnik Sniper, koji omogućava izvrsnu preciznost i pouzdanost u zahvatu i praćenju ciljeva. Poljski avioni su opremljeni i HMCS-om (Helmet-Mounted Cueing System) sustavom koji pilotima omogućava bolju preglednost bitnih parametara leta, odnosno poboljšava upravljanje borbenim sustavima na avionu. Opremljeni su također paketom senzorske opreme DB-110 namijenjene izviđanju iz zraka, koju proizvodi američki Goodrich Corporation. Riječ je o digitalnom taktičkom sustavu, koji, rabeći elektrooptičku tehnologiju, omogućava videoprikaz u svim meteo-uvjetima, danju i noću. Sustav DB-110 ima velik domet, a sam slikovni prikaz iznimno je visoke kvalitete. Glavno naoružanje poljskih Falcona predstavljaju projektili zrak-zrak kratkog dometa AIM-9X Sidewinder, projektil zrak-zrak srednjeg dometa AIM-120C-5 AMRAAM i GPS navođeni projektil JSOW-C.

I. SKENDEROVIĆ

Gorive ćelije za GPS

NA 10. MEĐUNARODNOJ konferenciji o gorivim ćelijama, održanoj u Atlanti u SAD-u, tvrtka MTI Micro Fuell Cells predstavila je novi tip mikrogorive ćelije, razvijene za pokretanje ručnih navigacijskih (GPS) uređaja. Riječ je o prototipu GPS uređaja pod imenom Mobion. MTI navodi da njihova goriva ćelija omogućava tri puta duže vrijeme rada nego dvije jednokratne baterije tipa AA.

Nova mikrogoriva ćelija omogućuje GPS uređaju Mobion do 60 sati rada, unatoč velikom zaslonu u boji, koji također troši mnogo energije za rad. To znači da se vrijeme uporabe u tipičnim uvjetima

povećava s dana na tjedne. Mobion ima USB sučelje za spajanje tako da se može rabiti i kao nezavisni izvor za punjenje drugih uređaja, npr. mobilnog telefona. Inače, goriva ćelija u Mobionu puni se trenutačno, samo treba uliti novo punjenje metanola.

MTI smatra prototip Mobiona prvim korakom prema širem nastupu na tržištu sličnih ručnih elektroničkih uređaja razne namjene. Kod tih je uređaja jedan od ograničavajućih elemenata kapacitet baterije, koji, ovisno o tipu uređaja i načinu uporabe, omogućava autonomiju od nekoliko sati pa do tri ili četiri dana.

Uporaba gorivih ćelija omogućava znatno veću autonomiju, a i punjenje je jednostavnije jer ne zahtijeva priključak na električnu mrežu već samo bočicu metanola. To će znatno pojednostaviti posao svima koji moraju raditi na terenu, daleko od potrebne infrastrukture.

M. PETROVIĆ

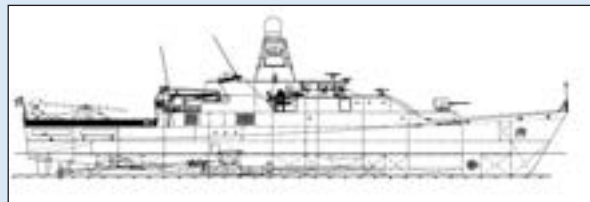
Potpisan ugovor za gradnju nizozemskih patrolnih brodova

NIZOZEMSKO ministarstvo obrane potpisalo je krajem prosinca prošle godine ugovor vrijedan 467 milijuna eura za gradnju četiriju višenamjenskih odobalnih patrolnih brodova, koji će zamijeniti četiri višenamjenske fregate klase M, što su u međuvremenu prodane zbog smanjenja proračunskih sredstava namijenjenih vojsci odnosno mornarici. Glavni potpisnici ugovora i izvođači radova jesu tvrtke Schelde Naval Shipbuilding i Thales Naval. Očekuje se da će prve pokusne vožnje i probna ispitivanja započeti tijekom 2010.

Novi odobalni patrolni brodovi imat će približno 3750 tona pune istisnine, dok su glavne značajke trupa duljina 107,9 metara, širina 16,2 i gaz 3,2 metra, što je u odnosu na fregate klase M nešto kraći trup, ali veće istisnine. Što se tiče temeljnog naoružanja, patrolni brodovi bit će slabije naoružani te će imati posadu od 50 članova za razliku od fregata koje su imale 150. Glavna značajka novih brodova bit će njihova mogućnost oceanske operativnosti, no prema pretpostavkama najveći dio vremena bit će razmješteni u priobalnom području. Uspoređujući ih s fre-

gatama, novi patrolni brodovi bit će iznimno dobro opremljeni za presretanje transporta opojnih sredstava, praćenje i nadziranje priobalnih voda i provođenje maritimnih sigurnosnih operacija. Također se uklapaju u koncept temeljnog broda za potpuno mornaričkim operacijama, ujedno sa svrhom potpore operacijama na kopnu, kao logističko središte zapovijedanja i nadzora, ili potpore raspoređivanju postrojbi marinaca.

Krmena paluba predviđena je za prihvat jednog NH90 helikoptera, a nosit će i dva gumena čamca s tvrdim dnom. Osnovno naoružanje činit će jedan top OTO Melara kalibra 76 mm, laki brodski top MLG 27 i dvije strojnice kalibra 12,7 mm, što odgovara operacijama patroliranja u obalnom području i spremnosti na borbene aktivnosti slabog do srednjeg intenziteta. Uz vlastitu posadu postoji mogućnost smještaja dodatnih 40 osoba kao što su članovi helikopterskog tima, postrojba marinaca ili stručnjaci u humanitarnim operacijama spašavanja. Patrolni brodovi također mogu poslužiti kao privremeno sklonište za stotinjak evakuiranih osoba ili drugog osoblja.

Thales Naval razvio je potpuno novi radar i senzore namijenjene novj klasi patrolnih brodova. Novi SMI-LE S-Band radar nastao je iz radara tipa SMART-L i SMART-S Mk2. Sastoji se od četiriju aktivnih faznih ploča i, u skladu s izjavama tvrtke Thales, radar je posebno projektiran za asimetrične prijetnje. U potpunosti je SEASTAR X-Band faznim radarom s rešetkom namijenjenim pomorskom nadzoru te Gatekeeper nerotirajućim elektro-optičkim sigurnosnim sustavom. Svi senzori su smješteni u jednom jarbolu male zamjetljivosti, a istodobno integrirani u brodski borbeni sustav.

Kako bi se ispoštovali dogovoreni rokovi dostave brodova, gradnja dvaju patrolnih brodova povjerena je nizozemskom brodogradilištu Schelde, a gradnja drugih dvaju brodogradilištu Galati tvrtke Damen u Rumunjskoj.

M. PTIĆ GRŽELJ

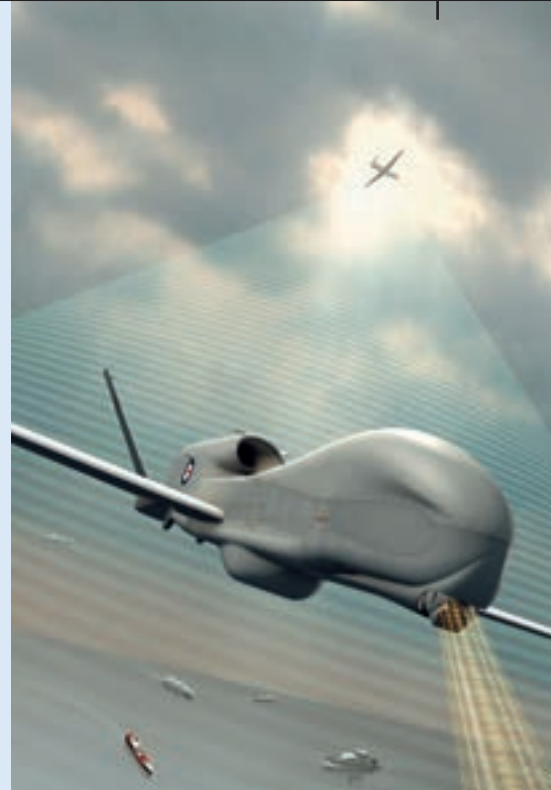
Global Hawk pobjednik BAMS programa

NAKON trogodišnjeg kašnjenja, američka ratna mornarica je za svoj Broad Area Maritime Surveillance (BAMS) program odabrala bespilotnu izvidničku letjelicu RQ-4N Global Hawks, što je korporaciji Northrop Grumman osiguralo posao vrijedan oko 1,16 milijardi dolara. Za BAMS program američka ratna mornarica treba između 48 i 68 RQ-4N, te će tako premašiti i naruđbu američkog ratnog zrakoplovstva od 53 RQ-4. Za potrebe testiranja, Northrop Grumman je američkoj ratnoj mornarici isporučio dva RQ-4B s novim setom senzora prilagođenih nadzoru morskih prostranstava. Prvi RQ-4N trebao bi prvi put poletjeti 2011., a u operativnu uporabu ući 2014. godine. Američka ratna mornarica planira svoje Global Hawkove rasporediti u pet baza, iz kojih će kontrolirati zone polumjera 3700 kilometara. RQ-4N će se rabiti zajedno s mornaričkim izvidničkim avionima Boeing P-8A Poseidon. Poseidoni će se rabiti za otkrivanje i

praćenje podmornica, a primarna zadaća RQ-4N bit će otkrivanje i praćenje površinskih plovila.

Mornaričko patroliranje će od Global Hawka zahtijevati nov način djelovanja. Ta je bespilotna letjelica namjenski projektirana za izviđanje na velikim udaljenostima s velikih visina, a kao mornarička izvidnička letjelica često će se morati spuštati na srednje i male visine kako bi obavila vizualnu identifikaciju otkrivenog plovila. Zbog toga će se u idućem razdoblju posebna pozornost posvetiti razradi načina uporabe RQ-4N, kako se zbog čestih spuštanja i ponovnih penjanja na veće visine ne bi smanjio operativni polumjer djelovanja.

Northrop Grumman očekuje da će, zahvaljujući BAMS ugovoru, uskoro dobiti i nove narudžbe, prije svega iz Australije, koja je već uložila 15 milijuna dolara u testiranje Global Hawka i konkurentskih letjelica Mariner (Lockheed Martin i General Atomics) te Unmanned Combat

Air System (Boeing). Više o BAMS konkurentima možete pročitati u Hrvatskom vojniku broj 188. Kao potencijalni kupci RQ-4N spominju se Singapur i Južna Koreja.

T. JANJIĆ

Proturadarski projektil AGM-88E AARGM

KAO što je bilo najavljivano tijekom 2005., Pentagon i partnerske tvrtke predvođene Raytheonom privode kraju razvojno-testnu fazu prototipa proturadarskog projektila nove generacije. Riječ je o projektilu zrak-zemlja AGM-88E AARGM (Advanced Anti-Radiation Guided Missile), koji je isprva bio zamišljen kao tek poboljšana inačica proturadarskog projektila AGM-88C/D HARM (High-speed Anti-Radiation Missile), ali se u razvoju i testiranju počeo raditi novi projektil. U prilog željenoj dinamici idu nedavno, krajem zime i početkom proljeća ove

godine, uspješno provedena testna gađanja zemaljskih ciljeva, koja pokazuju poprilično zrele faze cijelog razvojnog projekta, ali isto tako i želju američke ratne mornarice da što prije naruči inicijalnu količinu projektila, što cijelom programu osigurava dodatnu financijsku sigurnost.

Temeljne tehničke odlike koje donosi AARGM, odnosno poboljšanja u odnosu na svog prethodnika AGM-88C/D HARM, jesu veća preciznost napada na vitalne dijelove protuzračne obrane uz znatno manju kolateralnu štetu (što je velika boljka HARM-a), novi GPS/INS/satelitski sustavi navođenja projektila,

novi paket elektronike koji projektil čini neosjetljivijim na protivnička ometanja, dok višesredni ciljnički pretražnik koji je ugrađen u glavu projektila pomoću AGM-88E može raditi zahvat i onih radarskih postaja koje su isključene.

Uz američku tvrtku Alliant Techsystems (ATK), u razvojni program se 2005. uključio i talijanski Marconi Industrial Services, potaknut željom talijanskog ministarstva obrane da naruči 250 projektila AGM-88E AARGM u svrhu naoružavanja svojih višenamjenskih borbenih aviona Tornado ECR (Electronic Combat and Reconnaissance). Američka mornarica kani projektilima AGM-88E AARGM opremiti svoje Hornets, odnosno njihovo se uvođenje u inicijalnu operativnu uporabu očekuje 2010. godine.

I. SKENDEROVIĆ

Razvoj i strukturalna klasifikacija vojne sile i oružanih snaga

Po definiciji, oružane snage su specijalizirana organizacija države, pripremljena i organizirana za vođenje oružane borbe, a kao imanentni dio državne organizacije one su središnji i najvažniji dio njezine vojne sile i glavni instrument za očuvanje suvereniteta i teritorijalnog integriteta zemlje. U tom kontekstu, potrebno je razlučiti vojnu silu kao osnovni instrument države za ostvarivanje politike s pozicije sile i oružane snage koje su njezin operativni (i najvažniji) segment

— Marinko OGOREC —

Povijest ljudske civilizacije u tolikoj mjeri ispunjena silom i nasiljem da su pojedini vojni i politički teoretičari došli do zaključka da je "u povijesnom hodu i čovjeka i naroda nasilje neprekidna popratna pojava, uzrok i pretpostavka njegova opstanka i iščeznuća" (F. Tuđman: Bespuća povijesne zbiljnosti, str. 172). Nasilje i sila općenito prate povijesni razvoj ljudskog društva, jer sila je produkt sukoba interesa koji nastaje isključivo kao

društvena kategorija (hipotetički, rješavanjem sukoba interesa nenasilnim putem i sredstvima nestala bi potreba za silom kao društvenom kategorijom, međutim još uvijek za isključenje sile, kao najgrubljeg instrumenta rješavanja društvenih antagonizama iz života društva, nije dovoljna samo neodređena etička osuda, već i neposredna, konkretna akcija odgovarajuća primijenjenoj sili). Drugim riječima, za odvratanje od uporabe sile učinkovita je je-

dino suprotstavljena sila adekvatna ugrožavajućoj, ili kao što kaže narodna poslovice - "klin se klinom izbija".

Sila ima raznovrsne oblike koji se iskazuju na gospodarskom, financijskom, diplomatskom i drugim planovima, gotovo u svim sferama društvene djelatnosti, pa se može okarakterizirati kao sposobnost namećanja onih oblika ponašanja drugim subjektima koje posjednik sile želi. Iz njezina ukupnog potencijala koji postoji u nekom društvu proistječe politička sila države koju društvo formira, a pod tim terminom označava se određena moć i sposobnost utjecaja političkih subjekata na političke procese u društvu (taj utjecaj se može iskazivati u raznim formama, počevši od moralnih sugestija do najgrubljih oblika prisile, uključujući i oružano nasilje).

Oduvijek je politička sila bila važan čimbenik međunarodnih odnosa, i tijekom cijele povijesti je ostavljala snažne posljedice na njih. Ipak ona nije jedina osnova koja određuje međunarodne odnose već samo jedan od čimbenika koji na njih utječu (naime, apostrofiranje sile kao temeljnog čimbenika međunarodnih odnosa karakterizira realističku teoriju, čiji je najistaknutiji predstavnik H. Morgenthau - detaljnije u "Razvoj teorija međunarodnih odnosa", Hrvatski vojnik br. 166 od 14. prosinca 2007.). ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Fenomen cyber-terorizma

lako je očito da teroristi postaju sve veći korisnici informatičke opreme i interneta, važno je istaknuti da nije svaka nelegalna uporaba informatičke opreme sama po sebi cyber-terorizam. Cyber-terorizam je prilično nov pojam, koji opisuje prožimanje terorizma i virtualnog računalnog svijeta.

Davor STIPETIĆ

U širem smislu, cyber-terorizam znači napade i prijetnje usmjerene protiv računala, računalnih mreža i informatičke opreme za pohranu podataka sa svrhom zastrašivanja i utjecanja na vladajuće strukture i javnost u političkom i socijalnom životu. Ipak, da bi se cyber-terorizam okvalificirao kao napad, on treba prouzročiti nasilje protiv osoba i dobara, ili barem izazvati dovoljno štete kako bi izazvao strah. Napad kojim se razaraju nebitni ciljevi ili financijski neisplativi ne može se tretirati kao cyber-terorizam. Npr. neovlašteni daljinski upad u računalnu mrežu kontrole zračnog ili cestovnog prometa, koji uzrokuje gubitak ljudskih života, ozbiljnu materijalnu štetu i paniku, svakako se definira kao informatički terorizam,

dok se ulazak u neku manje bitnu računalnu mrežu i onemogućavanje njezine uporabe drugim korisnicima ne može smatrati terorističkim napadom već računalnim kriminalom.

Kako još nije potpuno razjašnjeno što je točno informatički terorizam često dolazi do nesporazuma u tumačenju. Pod pojmom cyber-terorizam često se pogrešno podrazumijevaju slučajevi računalne ili internetske zloporabe, kao što su hakerske aktivnosti, širenje virusa i čitav spektar računalnih *on-line* incidenata koji nose tek marginalne štete ili teškoće. To treba klasificirati tek kao pokušaj informatičkih kriminalaca da testiraju svoje sposobnosti, te dokažu sebi i okolini kako mogu utjecati na nešto ili naštetiti nečemu, no sve bez ideološke podloge.

U prošlosti su se događali informatički incidenti u kojima su sudjelovale terorističke organizacije, ali oni nisu uzrokovali veće štete, osim financijske. Neki od kriterija koje je potrebno ispuniti da bi se informatički napad klasificirao kao informatički terorizam jesu identitet osobe koja planira ili provodi napad, perspektiva iz koje se napad provodi te rezultat i šteta koja je počinjena. Svakako treba biti mjerodavan kako bi se iz čitavog spektra informatičkih napada iščitao cyber-terorizam, jer bi se u protivnom svaki računalni incident mogao automatski podvesti pod navedeni pojam, što ne bi bilo opravdano. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Triumf (napokon) u operativnoj uporabi

Unatoč kašnjenju u razvoju, S-400 je toliko napredan PZO sustav da bi u idućih deset godina mogao postati najveći izvozni uspjeh ruske namjenske industrije

— Pripremio Siniša RADAKOVIĆ —

Kad je 6. kolovoza 2007. ruska novinska agencija objavila vijest da je prva protuzračna bojna ruske vojske opremljena novim PZO raketnim sustavom S-400 Triumf proglašena operativnom, ova vijest nije izazvala previše pozornosti, barem ne izvan stručnih krugova. Ceremonija svečanog ulaska u operativnu uporabu održana je u gradu Elektrostal, nekih 50 kilometara istočno od Moskve. Unatoč nezainteresiranosti javnosti, riječ je o važnom događaju, to prije što je okončanje razvoja stalno odgađano. Naime, S-400 je novi važan korak u razvoju ruskih (pa samim tim i svjetskog) raketnih PZO sustava.

U bivšem Sovjetskom Savezu, problematici protuzračne obrane uvijek je davan visok stupanj prioriteta, posebno nakon II. svjetskog rata i pojavom brzih lovaca, bombardera i izvidničkih (špijunskih) aviona s turboblaznim pogonom. Iskustva iz II. svjetskog rata pokazala su da, bez obzira na brojnost

lovačkih aviona, oni nisu mogli pokriti svaki dio Sovjetskog Saveza te zaštititi potencijalne ciljeve od napada bombardera iako su oni, pokretani klipnim motorima, letjeli brzinom od oko 500 km/h. Dolaskom turboblaznog pogona, brzina bombardera prvo se povećala na visoko podzvučne (do 1000 km/h), a ubrzo nakon toga i u nadzvučne brzine. To je dodatno smanjilo vrijeme reakcije lovačkih aviona, pa je važnost protuzračnih sustava još više porasla. Zbog toga je prioritet dan razvoju protuzračnih raketnih sustava (SAM), koji su rabili vođene projekte velikih brzina i dometa.

Uspješna borbena primjena sovjetskih SAM sustava u lokalnim ratovima (Vijetnamskom, Jomkipurskom, itd.) dokazala je da ovi sustavi mogu izravno utjecati na ishod rata.

Naravno, razvoj sovjetskih SAM sustava ponajviše je ovisio o razvoju američke/NATO doktrine razvoja i uporabe novih oružanih sustava. Tako

je krajem sedamdesetih i tijekom osamdesetih godina prošlog stoljeća razvoj sovjetskih SAM sustava ponajviše usmjeren na borbu protiv tada potpuno nove prijetnje - krstarećih projektila. Prva generacija sovjetskih SAM sustava (S-25) zahtijevala je dobro uređene položaje, a njihova (pre)visoka cijena uvjetovala je njihovo isključivo raspoređivanje oko Moskve. Krajem pedesetih godina prošlog stoljeća u operativnu je uporabu ušao prvi mobilni SAM sustav S-75. Ubrzo nakon S-75, i sovjetska kopnena vojska je dobila svoj mobilni SAM sustav Krug. Oba su imala domet oko 50 kilometara. Poslije su u operativnu uporabu ušli i manji SAM sustavi, koji su, naravno, imali i manje domete djelovanja, ali su zato bili znatno pokretljiviji. Ubrzo su i veći brodovi sovjetske ratne mornarice opremljeni prilagođenim SAM sustavima. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Od Globemastera do Globemastera

Tvrtka Douglas je sa sva tri Globemastera uspjela bitno pomaknuti mogućnosti zračnog transporta

Domagoj MIČIĆ

Zbog čega američki transportni avion C-17, koji tako često vidimo na televizijskim ekranima, nosi ime Globemaster III? Zbog čega oznaka III pokraj imena? Očigledno je da C-17 nije prvi američki transportni avion koji nosi to ime. Zapravo je treći. Prvi je bio C-47, a drugi C-124 i oba ćemo ukratko opisati u ovom tekstu.

Do početka II. svjetskog rata, američka vojska nije imala osobitih potreba za velikim transportnim avionom. Čak ni izbijanje rata u Europi nije bitno promijenilo situaciju jer su Sjedinjene Američke Države proglasile neutralnost. Tek je japanski napad na Havaje, preciznije na luku Pearl Harbor 7. prosinca 1940., dramatično promijenio razmišljanje u vrhu američkih oružanih snaga. Brzom inventurom postojećih transportnih aviona zaključeno je kako tadašnji zračni korpus nema aviona koji bi bio dovoljno velik da može prenositi znatne količine tereta pre-

ko pacifičkih prostranstava. Iako je opasnost za Havaje nestala nakon bitke za Midway, ubrzo se nedostatak velikog transportnog aviona bolno osjetio tijekom bitaka na Filipinima. Razvoj dotad najvećega američkog transportnog aviona prihvatili su stručnjaci tvrtke Douglas Aircraft Company, preciznije njezina pogona u Santa Monici. Kao osnova uzet je četveromotorni transportni avion DC-4. Projekt je dobio tvorničku oznaku Douglas Model 415. Ideja vodilja bila je napraviti avion s trupom velike zapremine kako bi u njega stalo što više opreme, pa čak i tenkovi T-9 Aero, haubice kalibra 105 mm s pripadajućim vučnim vozilom, razni građevinski strojevi, ili veći broj terenskih kamiona i vozila kao što je Jeep. Osim toga, avion je morao imati dostatni dolet da preleti od istočne obale najmanje do Havaja. Avion je osim toga morao biti što jednostavniji da bi što prije ušao u proizvodnju i bio do-

voljno jeftin da se proizvodi u velikim količinama.

Tvrtka Douglas je ugovor o razvoju i mogućoj serijskoj proizvodnji dobila u ožujku 1942., kad je avion dobio i službenu vojnu oznaku C-74. Dana 25. lipnja iste godine potpisan je i ugovor vrijedan 50 milijuna dolara o gradnji 51 predserijskog primjerka namijenjenog razvoju i testiranju. Tako je preskočena faza razvoja prototipova, a sve zato da bi se avion što prije uveo u operativnu uporabu.

No, zbog stalnih zahtjeva za povećanjem nosivosti i veličine utovarnog prostora razvoj aviona je kasnio. Prvi je let obavljen tek nakon završetka II. svjetskog rata, u najgorem trenutku naglog i neselektivnog smanjenja svih vojnih narudžbi. Tako je i početna narudžba za 50 C-74 smanjena na samo 14 aviona. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Politički atentati (VIII)

Ronald Reagan (1981.)

Američki predsjednik Ronald Reagan bio je u ožujku 1981. godine meta napada duševno poremećenog atentatora. Iako atentat nije bio politički motiviran, činjenica da je u njemu ranjen prvi čovjek najmoćnije države na svijetu dala je događaju posebnu težinu

— Hrvoje BARBERIĆ —

■ *Metelj nastao nakon pucnjave*

Četrdeseti predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Ronald Wilson Reagan rođen je 1911. u gradu Tampicu u državi Illinois. Odrastao je u radničkoj obitelji, ali je uspio završiti fakultet te je godinama radio kao radionajavlivač i kazališni glumac. Godine 1937. snimio je svoj prvi film, a u idućih petnaestak godina snimio je još više od pedeset filmova. Sredinom pedesetih godina počinje Reaganov angažman u politici. Iako je ispočetka podržavao Demokratsku stranku, u jeku Hladnog rata okreće se Republikanskoj stranci te postaje vatreni republikanac i borac protiv utjecaja ljevice u američkom društvu.

Određeno vrijeme je radio kao osoba zadužena za odnose s javnošću kompanije General Electric, a 1966. godine pobijedio je na izborima za guvernera Kalifornije, čime je počela njegova blistava politička karijera. Iako poražen na republi-

kanskim predsjedničkim nominacijama 1968. i 1976., Reagan je 1980. godine uspio izboriti nominaciju za predsjedničkog kandidata. Uspješno je iskoristio val konzervativizma koji je zapljusnuo zemlju krajem sedamdesetih, te odnio pobjedu na predsjedničkim izborima 1980. godine i postao četrdeseti predsjednik Sjedinjenih Država. Tijekom mandata u Bijeloj kući istodobno je uživao republikansku potporu u oba doma Kongresa, koja su mu dala "odriješene ruke" i omogućila zaokret u vanjskoj politici. Nakon razdoblja razmjernog detanta sedamdesetih godina, u osamdesetima je ponovno uslijedilo hladnoratovsko zaostřavanje, što se osobito osjetilo u povećanju američkih troškova za obranu.

Na čelu Sjedinjenih Država

Za Reaganova predsjedničkog mandata, Sjedinjene Države su

pokrenule kratkotrajne invazije na latinskoameričke državnice Grenadu i Panamu. Na domaćem planu Reaganovu administraciju je potresla tzv. afera Irangate u vezi s tajnom prodajom oružja Iranu, čime je financirana desničarska gerila u Nikaragvi. Sredinom osamdesetih Reagan se susreo sa sovjetskim liderom Gorbačovom na povijesnom susretu u Ženevi, s kojim počinje ublažavanje odnosa između dviju zemalja. S Gorbačovom će idućih godina potpisati niz dokumenata o ograničavanju naoružanja.

No, na samom početku predsjedničkog mandata Reagan se našao na meti atentata. Motivi 26-godišnjeg atentatora Johna Hinckleya

■ *Atentator John Hinckley ml.*

ml. nisu bili političke, već posve osobne naravi. Naime, istraga je utvrdila da je Hinckley krajem sedamdesetih godina petnaestak puta gledao film Martina Scorsesea „Tak-

■ *Prije političke karijere, Ronald Reagan bio je uspješan kazališni i filmski glumac*

sist", u kojemu glavni junak pokušava ubiti predsjedničkog kandidata. Fasciniran glumicom Jodie Foster, Hinckley je 1980. upisao tečaj pisanja na Sveučilištu Yale, gdje je pokušavao stupiti s njom u kontakt. Nakon neuspjeha u toj nakani, pokušao je privući njezinu pozornost prijetnjama tadašnjem predsjedniku Carteru, u čemu ga je spriječila policija uspjevši ga locirati. No, Hinckley je odlučio otići korak dalje te izvršiti atentat na novog američkog predsjednika, Reagana. Zanimljivo je da je atentator Hinckley sin Johna Hinckleya st., predsjednika naftne kompanije Vanderbilt, koja je bila jedan od financijera predsjedničke kampanje Reaganova protukandidata za republikansku nominaciju i kasnijeg predsjednika SAD-a, Georgea Busha st. No, poveznica s atentatom na Reagana ipak nije političke naravi, već je posrijedi bila duga povijest mentalne bolesti mladog Hinckleya.

Dušeвно poremećeni atentator

Nakon govora održanog 30. ožujka 1981. godine, oko 14 i 30 sati, Reagan je izišao okružen pratnjom iz hotela Hilton u Washingtonu, a Hinckley je iznenada istupio iz gomile te iz pištolja kalibra .22 ispalio prema njemu šest metaka. Prvi metak pogodio je u glavu tajnika za tisak Bijele kuće Jamesa Bradyja, a ostali su hici ranili policajca i jednog tajnog agenta u Reaganovoj pratnji. Posljednji ispaljeni Hinckle-

yev metak odbio se od li-muzine te pogodio predsjednika Reagana ispod lijeve ruke, probivši mu rebro i plućno krilo, ali se zastavio blizu srca. Budući da je pojavljivanje američkog predsjednika u javnosti bilo redovito medijski pokriveno, cijeli incident snimilo je pet različitih kamera te je događaj bio intenzivno medijski eksploatiran, kako u SAD-u tako i diljem svijeta.

Atentator Hinckley je na suđenju 1982. godine oslobođen optužbi za ubojstvo

zbog uznapredovale duševne bolesti te je do danas zatvoren u psihija-

trijskoj ustanovi. Američki mediji su se dugo zabavljali Hinckleyevom izjavom da je atentat na Reagana bio "najveća ljubavna ponuda ikad izrečena", a objekt neželjenog zanimanja američke javnosti bila je i njegova "muza", glumica Jodie Foster. Predsjednik Reagan je odmah odvezen u bolnicu te se razmjerno brzo oporavio, unatoč tome što mu je u trenutku atentata bilo sedamdeset godina, a poslije je nesmetano nastavio svoj predsjednički mandat do kraja. Američki birači su mu iskazali povjerenje i na predsjedničkim izborima 1984., tako da je njegova vladavina u Bijeloj kući potrajala do 1989. godine. Ronald Reagan umro je prirodnom smrću u lipnju 2004. godine. ■

■ *Unatoč poodmakloj dobi u vrijeme atentata, Reagan je dovršio predsjednički mandat, a 1984. ponovno je izabran za predsjednika SAD-a, ostajući u Bijeloj kući do 1989. godine*

Radovan Vukadinović: Vanjska politika Sjedinjenih Američkih Država, Politička kultura, Zagreb, 2008.

Najnovija knjiga prof. dr. Radovana Vukadinovića bavi se analizom vanjske politike SAD-a, s posebnim naglaskom na vrijeme Hladnog rata do početka detanta. Knjiga secira američku globalnu ulogu, dajući genezu njezina nastanka, te subjekte u vanjskopolitičkom *decision-making* procesu.

Poglavlje *Pax Americana* iznosi razvoj i temelje američke vanjske politike, koja je od samih početaka bila oživotvorenje mesijanske uloge predvodnika slobodnog svijeta. Ulaskom u II. svjetski rat, SAD je prešao Rubikon, napustio izolacionizam te preuzo globalne obveze. Trumanova doktrina, strategija *containment*a uz Marshallov plan i osnivanje NATO-a značile su da će Amerika biti Rim zapadnog svijeta 20. stoljeća. Antikomunizam je bila glavna odrednica vanjskopolitičkog djelovanja. Vojna sila rasprostranjena diljem svijeta davala je sigurnost američkom kapitalu, a obrambenim sporazumima i političko-ekonomskim angažiranjem nastojala je zadržati i proširiti svoj utjecaj, tržišta i sirovinne baze. Poglavlje *Institucije i akteri vanjskopolitičkog djelovanja* donosi dubinsku analizu zakonskog okvira i procesualnog aspekta američke vanjske politike. Predsjednik je središnja figura i ima najvažnije ovlasti, Kongres je poprilično pasivan i nemoćan, a njegovo pravo objavljivanja rata redovito se zaobilazi. U procesu oblikovanja i provođenja vanjske politike sudjeluju akteri koji se mogu rasporediti u koncentričnim krugovima po važnosti. Ističu se uloge State Departmenta, Pentagona i CIA-e, ali od tog *polity* okvira za analizu je korisniji *politics* pristup i uvid u stvarne vladare vanjske politike. To je prije svega moćan vojno-industrijski kompleks, jedinstvena simbioza biznisa i politike. Uzlet američkog militarizma vezan je uz jačanje vojske, koja je morala preuzeti teret američkih globalnih obveza nakon 1945. Takvo izjednačavanje ciljeva administracije i vojske te vojni utjecaj u oblikovanju vanjske politike jest zakonitost američke vanjske politike neovisno o administraciji. Dominacija vojnog establishmenta čini interesnu zajednicu, za koju mnogi drže da je prijetnja američkoj slobodi i demokraciji. Sljedeći moćni akter jest obavještajna zajednica, koja je u mnogim akcijama djelovala potpuno samostalno te je, kao i vojni sektor, povlačila poteze što ih je tek naknadno trebalo politički opravdati. U taj potpuri ulaze i sindikati, koji su odigrali značajnu ulogu likvidacije radikalnih ljevičarskih strujanja te su bili lojalni partneri kapitalu. Poglavlje Glavni pravci američke hladnoratovske vanjskopolitičke akcije analizira odnose unutar NATO-a u svjetlu želje europskih država za samostalnim djelovanjem te politiku SAD-a prema Istočnoj Europi. Smanjenje napetosti među blokovima, SALT pregovori, diverzifikacija subjekata i novi trendovi međunarodnih odnosa obilježavaju ulazak u mirnije 70-e. Bipolarni model je američkim priznavanjem Kine, zamijenjen triangularnim, što je dalo novi pečat odnosu s Moskvom.

Saša ČVRLJAK

Dva gospodara

Često se, razgovarajući o nekim osobama, zna čuti: "Ma, pusti njega! On ti je vrlo prevrtljiv." Ili: "Ostavi se te osobe! Okreće se k'o suncokret." Ili: "Nemoj se s njim družiti! Nikad ne znaš što misli i kome će se prikloniti." Ili: "Njemu je svaka stranka ili svaka vjera jednaka i jednako dobra. On može sa svakim. Bitno je da je na vrhu." Ili: "On ti je svim mastima premazan."

Ne bih želio nikoga promatrati na takav način, ipak, ako se tako u narodu govori, nešto od toga zasigurno ima u nama ljudima i vjerovati je da takve sintagme nisu nastale samo iz zlobe. Činjenica jest, i ona se ne može zanijekati, da se čovjek mnogo puta iznenadi promatrajući poznanike ili prijatelje te se u sebi zapita: "Pa, što je s tim čovjekom? Ja ga poznajem u sasvim drukčijem izdanju. Ne mogu vjerovati da se tako promijenio i da je tako prevrtljiv." Na te i takve probleme upozorio je Gospodin naš Isus Krist svoje učenike rekavši im: "Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu."

Ne znam valja li razlog takvih ljudskih ponašanja tražiti u tome što su ljudi previše "zabrinuti za svoj život", što će "jesti i piti", ili možda za svoje tijelo "u što će se obući", no riječi Isusa Krista vrlo su jasne i po Njegovu nema opravdanja za takve prevrtljivosti. Za našega Boga ne postoje razlozi zbog kojih bi čovjek sebi trebao dopustiti da u isto vrijeme "služi dvojici gospodara" ili da u isto vrijeme sjedi na dva stolca.

Svima nam je jasno da u životu treba biti i pragmatičan, ali ne opet tako ili ne do te mjere da te tvoj politički, ideološki ili egzistencijalni pragmatizam dovede do toga da služi svakome i pod svaku cijenu, svejedno kome, da olako prodaješ svoju kožu i svoje dostojanstvo, da izgubiš sve kriterije, da ti je svaka religija, vjera ili nacija ista. Isus nas poziva da razmišljamo o riječima: "Žar život nije vredniji od jela i tijelo od odijela?"

Dragi prijatelji, zasigurno je služenje u isto vrijeme Bogu i bogatstvu mnogima pomoglo da se ne moraju brinuti za svoj život, što će jesti, što piti, u što će se obući, ali ih je takav stil života odvojio od ideala o kojemu Isus govori u današnjem evanđeoskom odlomku. Oni, pak, koji su se uspjeli otrgnuti takvom služenju vjerojatno su svaki dan zabrinuti za svoj život ili svoju egzistenciju. No, ako je moguće, neka ih utješi Isusova riječ: "Pogledajte ptice nebeske! Ne siju, ne žanju, niti sabiru u žitnice, pa ipak ih hrani vaš nebeski Otac."

Žarko RELOTA

FILMOTEKA

ANIMAFEST - 18. festival animiranog filma

- od 31. svibnja do 5. lipnja u kinima Europa, Central i Grič te Otvoreno kino Gliptoteka, Zagreb

Na ovogodišnjem Animafestu bit će prikazano više od 500 filmova različitih animacijskih tehnika iz više od 60 zemalja sa svih kontinenata. Uz tri natjecateljska programa, tu je iznimno bogat popratni filmski program: afrički animirani film, animirani dokumentarci, poseban program posvećen ženama u animaciji, retrospektive svjetskih majstora i majstori animacije... Posebno je zanimljiv program animiranih dokumentaraca nazvan *Anima Docs*. Iako taj žanr postoji od samih početaka filmske umjetnosti, postao je izuzetno popularan posljednjih godina. Animirani dokumentarac je hibridna forma koja spaja animaciju i dokumentarizam, a riječ je o filmovima utemeljenim na stvarnim događajima. U suradnji s dva nizozemska filmska festivala, kreiran je program koji će prikazati filmove u rasponu od *Potapanja Lusitanije* iz 1916. godine sve do filma *Ryan*, koji je 2004. godine osvojio Oscara.

Autori filmova natjecat će se za: Veliku nagradu Animafesta, nagradu Zlatni Zagreb za kreativnost i inovativno umjetničko postignuće; za nagradu Zlatko Grgić (najbolji prvi film napravljen izvan obrazovne institucije) natjecat će se 94 filma iz Velikog natjecanja, a nagrada Dušan Vukotić bit će dodijeljena jednom od 79 filmova u Studentskom natjecanju. Natjecanje filmova za djecu donosi 45 naslova, a najbolji od njih birat će dječji žiri. U natjecateljskom programu ima čak pet filmova hrvatskih autora (Simon Bogojević Narath, Veljko Popović, Bruno Razum, Matija Pisačić i Tomislav Findrik), dva u velikoj panorami (Dino Krpan i Darko Bakliža) i jedan u studentskoj (Ivan Mirko Senjanović), a svi oni najavljuju uzlet nove hrvatske animacije.

Leon RIZMAUL

23. svibnja 1934.

Kraj odmetničkog para

U američkoj državi **Louisiani**, nedaleko od **Sailesa**, 23. svibnja 1934. život su pod kišom metaka završili poznati odmetnici **Clyde Barrow** i **Bonnie Parker**. Bonnie i Clyde upoznali su se u kafiću gdje je ona radila kao konobarica. Njihova zajednička odmetnička priča počela je 1930. godine, kada je Bonnie prokrijumčarila Clydeu u zatvor pištolj, pomoću kojega je on prisilio čuvere da ga oslobode. Nakon toga njih su dvojice s nekolicinom prijatelja pljačkali benzinske postaje, restorane i banke u manjim gradovima. Zanimljivo je da ni u jednoj pljački nisu ukrali više od 1500 dolara. Bonnie i Clyde bili su među prvim buntovnicima bez razloga. Voljeli su medijsku pozornost, pa su se često slikali s arsenalom oružja, uživajući u statusu gangsterskih zvijezda. No, u svojim su pljačkaškim pohodima ubili nekoliko ljudi te su postali najtraženijim zločincima svoga doba. Poginuli su na prašnjavoj cesti, bez ikakvih izgleda za spas.

25. svibnja 1940.

Dan kad je stvoren antibiotik

Prema vlastitim riječima, škotski liječnik **Alexander Fleming** volio se "igrati mikrobima". Stoga se uselio u jedan stari la-

boratorij, u kojemu je držao bezbrojne *Petrijeve zdjelice*, uzgajajući različite kulture bakterija. Dok je istraživao bakteriju stafilokoka, primijetio je neobične gljivice plijesni koje su se stvorile oko stafilokoka i uništavale ga. Tu aktivnu supstanciju, koja može zaštititi tijelo od jakih infekcija, nazvao je penicilinom. No, u vrijeme kada je objavljeno, Flemingovo otkriće nije naišlo ni na kakav odjek kod kolega i stručnjaka u farmaceutskoj industriji. Mjerodavni su smatrali da pri liječenju ljudi penicilin ne može pomoći. Fleming je bio bakteriolog, a ne kemičar, pa nije znao izlučiti rafinirani penicilin za proizvodnju lijekova. Poslije je s gorčinom rekao: "Proizveo bih penicilin već 1929. godine da sam imao sreću te uza se imao poslušnog suradnika kemičara. Morao sam se zaustaviti ondje gdje sam stao..." Mnogo godina poslije, dvojica kemičara, **Howard Florey** i **Ernst Chain**, vratili su se Flemingovu životnom djelu i uspjeli izlučiti čisti penicilin. U pokusu koji su izveli 25. svibnja 1940. na osam laboratorijskih miševa dokazali su da penicilin neutralizira smrtonosne streptokoke. Već u siječnju sljedeće godine, 1941., penicilin je prvi put iskušan na čovjeku, pa je njegov pobjedonosni put u liječenju milijuna ljudi mogao početi. Za otkriće i primjenu penicilina sva trojica su nagrađena **Nobelovom nagradom** za psihologiju i medicinu 1945.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

<http://military.railfan.net>

Stranica koju predstavljamo nije izvedbom baš reprezentativna, ali zbog dosad nespomenute tematike zaslužuje mjesto u ovoj rubrici. Naime, bavi se američkim vojnim lokomotivama i vlakovima. Autor stranice je jedan *privatni* američki entuzijast, očito zaljubljenik u vlakove, jer sebe naziva *railfan*. Na stranici je pokušao napraviti pregled američkih vojnih lokomotiva, vagona i različitog tereta, s tim da je neke od tipova moguće i vidjeti na omalenim fotografijama. Potrudio se navesti i neke iscrpnije podatke o moćnim strojevima. Tko se neće zadovoljiti samom stranicom (koja nije doživjela update već dvije godine), može otići dalje u potjeru za vlakovima i poslužiti se rubrikom **Links**. Ona će vas odvesti prema drugim stranicama koje se bave vlakovima. Ima i nekih koje nisu američke...

Domagoj VLAHOVIĆ

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Luka staroga Rima zvala se:

- A Ostija
- B Palatin
- C Pisa

2. Velika luka u blizini japanske metropole Tokija je:

- A Kyoto
- B Nagasaki
- C Yokohama

3. Tradicionalno središte britanske ratne mornarice je u luci:

- A Aberdeen
- B Portsmouth
- C Skegness

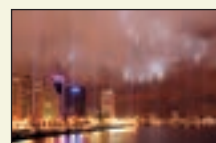

4. Luka stare Atene danas je veliki grad:

- A Solun
- B Pirej
- C Rodos

5. Po najvećoj svjetskoj luci poznat je grad:

- A New York
- B Rotterdam
- C Johannesburg

Prešanje: 1a 20:30-40:30

KROKO

INTERNATIONAL

zagreb | hrvatska

POZIVNICA

Čast nam je pozvati Vas da nas posjetite na sajmu vojne obrane i zaštite EUROSATORY u Parizu od 16.-20. lipnja 2008. godine.

Naša tvrtka će izlagati na štandu broj 3866.

Više informacija na dolje navedenim kontaktima.

2008

EUROSATORY

THE INTERNATIONAL

LAND + AIRLAND + HOMELAND

DEFENCE EXHIBITION

Jane's

GICAT

